

บทที่ ๔

เปรียบเทียบภาษาลาวพวนของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำพูดของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในคำพูดของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ ผู้วิจัยได้ใช้ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ของวิลเลียม เจ เกดนิ (๑๙๗๓) แต่คำทั้ง ๖๐ คำ ที่อยู่ในตารางเป็นคำที่ผู้วิจัยคิดขึ้นเองให้เหมาะสมกับภาษาลาวพวน ผู้วิจัยได้ใช้คำ ๖๐ คำนี้ในการหาระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวน (ดูบทที่ ๓ หน้า ๔๓)

ตารางที่ ๒. ตารางสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DL	DS
๑	ชา ฝา หัว	ช่า ฝ่า หัว(ฝน)	ไช ฝ้า ห้ำ	ชาด ฝาด หาด	ชัด ฝัก หัก
๒	(ฮึ)กา ปี ดา	ไก ป่า ไต	ก้าน ป้า (ทึศ)ไต	(ฝัก)กาด ปาด ตาด	กัด ปีด ตัด
๓	บาง ตี อาน	บ่า ต้า อ่าน	บ้าน ต้าน อ้าว	บาด (กระ)ดาษ อาบ	บัตร์ ตัด ฮัด
๔	(หล้า)คา มา ราง	ค่า ม่าน ร้าว	ค้ำ ม้าม ร้าว	คาบ มาบ แรด	คับ มัด รัก

ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์นี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับเสียงพยัญชนะต้นของคำ และลักษณะอื่น ๆ ของพยางค์ เช่น พยางค์เป็น พยางค์ตายเสียงสั้น และ พยางค์ตายเสียงยาว เป็นต้น คำในตารางที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์เป็นคำพยางค์เดียวและมีลักษณะดังนี้

ก. แนวนอน

แถวที่ ๑ เป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็น ph, th, kh, ch, f, s, h, m, n, r, l, w และ j ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานเขียนด้วยอักษรสูง < ผ ถ ฐ ช ฉ ฝ ศ ษ ส ห > หรืออักษรต่ำที่มี ห นำ คือ < หม หน หง ทล ทร ทว หย และ หญ >

แถวที่ ๒ เป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็น p, t, k และ c ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานเขียนด้วยอักษรกลาง < ป ต ก จ >

แถวที่ ๓ เป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะต้น b, d และ ? ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานเขียนด้วยอักษรกลาง < บ ต และ อ >

แถวที่ ๔ เป็นคำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ph, th, kh, ch, f, s, h, m, n, r, l, w และ j ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานเขียนด้วยอักษรต่ำ < พ ภ ท ธ ฒ ท ค ฆ ช ซ ฮ ม น ณ ง ล ร ว ย และ ญ >

ข. แนวตั้ง

แถว A* พยางค์เป็นหรือคำเป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

แถว B พยางค์เป็นหรือคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

แถว C พยางค์เป็นหรือคำเป็นที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

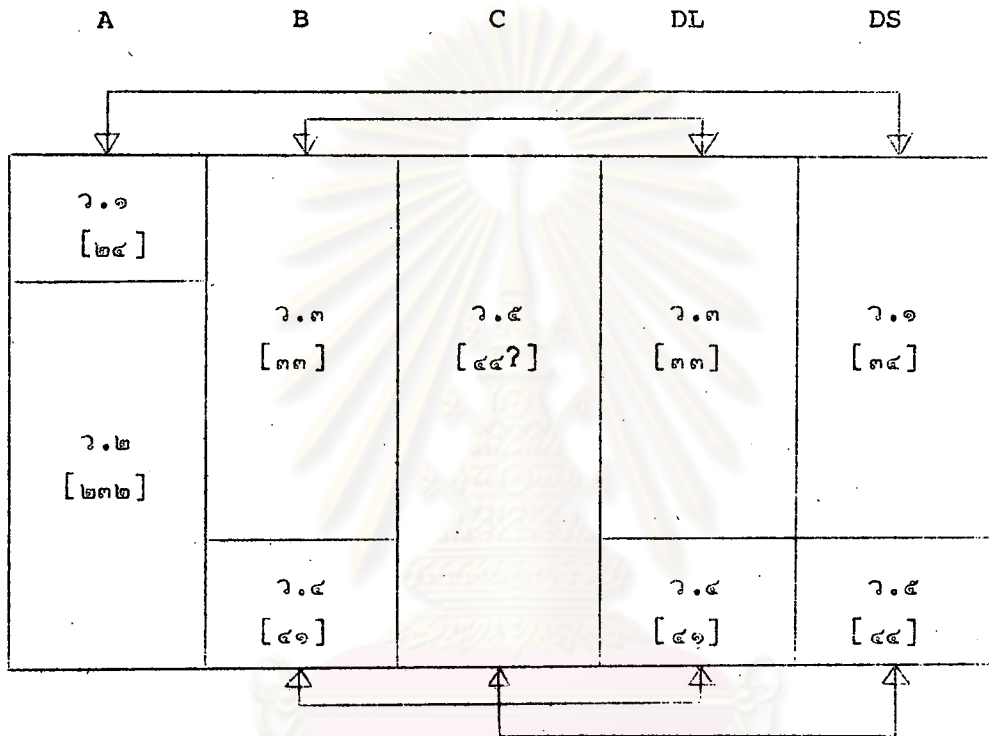
แถว DL พยางค์ตายหรือคำตายที่มีสระเสียงยาว

แถว DS พยางค์ตายหรือคำตายที่มีสระเสียงสั้น

* นักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบใช้สัญลักษณ์ A B C D (DS และ DL) แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai)

ผลจากการทดสอบพบว่าภาษาลาวพวนที่พูดโดยคนลาวพวนทั้ง ๔ กลุ่มอายุ มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ และจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน* ดังตารางต่อไปนี้

ภาพที่ ๑๙. แผนภูมิแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ภาษาลาวพวน ต. มาบปลาเค้า

* วรรณยุกต์ DS ๑ ๒ ๓ ๔ อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง ผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียงหลายลักษณะแปรอิสระกัน และอาจมีผลทำให้เสียงวรรณยุกต์ DS ของผู้พูดภาษา บางกลุ่มอายุไปเหมือนกับเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DL (ดูรายละเอียดในภาพที่ ๒๓ หน้า ๔๓)

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวนที่ปรากฏ
ในภาพที่ ๑๔

พยางค์เป็น

- แถว A แยกเป็น ๒ เสียงวรรณยุกต์ คือ A ๑ และ A ๒๓๔
แถว B แยกเป็น ๒ เสียงวรรณยุกต์ คือ B ๑๒๓ และ B ๔
แถว C ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์

พยางค์ตาย

- แถว DL แยกเป็น ๒ เสียงวรรณยุกต์ คือ DL ๑๒๓ ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับ B ๑๒๓ และ DL ๔ ซึ่งมีเสียงวรรณยุกต์คล้ายคลึงกับ B ๔
แถว DS แยกเป็น ๒ เสียงวรรณยุกต์ คือ DS ๑๒๓ และ DS๔
(สัญลักษณ์ DS มีหลายแบบ ดูรายละเอียดใน ๒ หน้า ๗๔)

เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

จากการศึกษาระบบเสียงภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า โดยการแบ่งกลุ่มอายุของผู้
บอกภาษาเป็น ๔ กลุ่ม ดังกล่าวแล้วในบทที่ ๑ ผู้วิจัยพบว่าผู้พูดภาษาลาวพวนทั้ง ๔ กลุ่ม
ใช้ภาษาคลายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญที่จะแสดงให้เห็นชัดเจนด้วยการเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

เสียงวรรณยุกต์

ในภาษาตระกูลไท (Tai) ระบบวรรณยุกต์มีความสำคัญในการบ่งชี้ว่าภาษา
หนึ่งเป็นคนละภาษา (language) กับอีกภาษาหนึ่งหรือเป็นเพียงภาษาย่อย (dialect)
ของภาษาเดียวกัน ในการศึกษาภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า ผู้วิจัยพบว่าเสียงวรรณยุกต์มีบทบาทสำคัญที่จะแสดงให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการใช้ภาษาของคนต่างกลุ่มอายุกัน

๑ เสียงวรรณยุกต์ที่ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงคล้ายคลึงกัน

ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียงวรรณยุกต์คล้ายคลึงกันดังนี้คือ

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๒ (ว.๒) ต่ำ-ขึ้น-ตก เช่น

ka:^๒ 'กา'

dau^๒ 'ดาว'

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๓ (ว.๓) กลาง-ระดับ* เช่น

kha:^๓ 'ข่า'

kiŋ^๓ 'กึ่ง'

ค. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๔ (ว.๔) สูง-ตก เช่น

pho:^๔ 'พ่อ'

lw:at^๔ 'เลือด'

ง. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๕ (ว.๕) เฉพาะที่เกิดในพยางค์เป็น

ได้แก่เสียงวรรณยุกต์สูง-ระดับ เช่น

kha:n^๕ 'ข้าว'

nam^๕ 'น้ำ'

จ. เสียงย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๑ (ว.๑) ซึ่งเกิดในพยางค์

เป็น ได้แก่เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น เช่น

kha:^๑ 'ชา'

fon^๑ 'ฝน'

ฉ. เสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายกักที่ช่องเส้นเสียง

โดยปกติแล้วเกิดกับสระสั้นหรือสระสั้นที่ค่อนข้างยาว ซึ่งตรงกับสระยาวตามด้วยพยัญชนะท้าย

[-k] ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ผู้พูดภาษาลาวพวนทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงคำในกล่อง DS

๑๒๓ เป็นเสียงวรรณยุกต์ ๓ [๓๓] แปรอิสระกับเสียงวรรณยุกต์ [๒๑] ซึ่งเป็นเสียง-

* เป็นที่น่าสังเกตว่าเสียงวรรณยุกต์นี้ (B ๑-๓) ในภาษาลาวพวนถิ่นอื่น ๆ ส่วนใหญ่ เป็นวรรณยุกต์ต่ำ แต่ภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าเป็นเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ ซึ่งเหมือนกับวรรณยุกต์ของภาษาไทยเพชรบุรี อาจเป็นไปได้ว่าเสียงวรรณยุกต์นี้ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย-เพชรบุรีอีกเช่นกัน

วรรณยุกต์ของคำเหล่านี้ในภาษาไทยกรุงเทพฯ และออกเสียงคำในกล่อง DS ๔ เป็นวรรณยุกต์

๔ [๔๔] .แปรอิสระกับวรรณยุกต์ ๔ [๔๒] ตัวอย่างเช่น

[taʔ ^{๓๓}]	~	[taʔ ^{๒๑}]	"ตาด"
[daʔ ^{๓๓}]	~	[daʔ ^{๒๑}]	"ดาด"
[juaʔ ^{๓๓}]	~	[juaʔ ^{๒๑}]	"หวด"
[luʔ ^{๔๔}]	~	[luʔ ^{๔๒}]	"ลู"
[lwaʔ ^{๔๔}]	~	[lwaʔ ^{๔๒}]	"เล็ด"
[noʔ ^{๔๔}]	~	[noʔ ^{๔๒}]	"นอด"

เป็นที่น่าสังเกตว่าพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๑๒๓ ที่มีพยัญชนะท้ายกึ่งที่ เส้นเสียงแบบ DS ยังคงมีวรรณยุกต์แบบ DL* คือ มีเสียงวรรณยุกต์ ๓ [๓๓] แปรอิสระกับเสียงวรรณยุกต์ [๒๑] แต่ไม่ใช่หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ๑ [๓๔] ซึ่งเป็นลักษณะวรรณยุกต์โดยปกติของพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๑๒๓ เลย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะ

- ๑) เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ DS ๑๒๓ กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง
- ๒) พยางค์ตายเสียงสั้น DS ๑๒๓ ที่มีพยัญชนะท้ายอื่น ๆ นั้นผู้บอกภาษาใช้แบบแปรอิสระกันระหว่าง ๓ เสียงวรรณยุกต์ คือ [๓๔] [๓๓] และ [๒๑] และผู้พูดภาษาที่มีอายุน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม ๓ และกลุ่ม ๔ ออกเสียง [๓๓] หรือ [๒๑] มากกว่าเสียง [๓๔] อยู่แล้ว (ดูรายละเอียดหน้า ๗๔-๗๕)
- ๓) ผู้วิจัยใช้คำเพียงจำนวนหนึ่งทดสอบกับผู้บอกภาษา ๓๑ คนเท่านั้น ผลที่ได้จึงมีเท่าที่ปรากฏ ถ้าหากจะมีโอกาสสนำคำทุกคำที่มีเสียงสระสั้นตามด้วยพยัญชนะท้ายกึ่งที่ของเส้นเสียงมาทดสอบกับผู้บอกภาษาที่มีจำนวนมากกว่านี้แล้วผลที่ได้อาจแตกต่างออกไปบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผมสนใจน่าจะได้ศึกษาโดยละเอียดต่อไป
- ๔) การที่ผู้บอกภาษาออกเสียงวรรณยุกต์ [๓๓] สำหรับคำเหล่านี้ก็น่าจะเป็นเพราะอิทธิพลของภาษาไทยเพชรบุรีด้วยอีกส่วนหนึ่งดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษาไทยเพชรบุรี	ภาษาลาวพวน
[dɔ:k ๓๓]	[dɔʔ ๓๓ "ดอด"]
[fa:k ๓๓]	[faʔ ๓๓ "ฝาด"]

* ดูรายละเอียดที่เชิงอรรถหน้า ๗๔

สำหรับพยางค์ตายเสียงสั้นที่มีพยัญชนะท้ายกักที่เส้นเสียง DS ๔ ผู้บอกลำบากออกเสียงวรรณยุกต์ ๕ [๔๔] แปรอิสระกับเสียงวรรณยุกต์ ๕ [๔๕] ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ของโครงสร้างพยางค์ DL ๔* และการที่เสียงวรรณยุกต์ ๕ มีบทบาทในการออกเสียงของผู้บอกลำบากทุกกลุ่มนั้นพอจะอธิบายได้ดังนี้คือ

๑. วรรณยุกต์ของพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๔ กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง
๒. ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยเพชรบุรี ตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยเพชรบุรี	ภาษาลาวพวน
[mat ๕๒]	[mat ๔๒]
๓. คำบางคำที่เปลี่ยนรูปไปจากคำในภาษาลาวพวน โดยอิทธิพลของภาษาไทยก็มีเสียงวรรณยุกต์ ๕ ด้วยเช่นกัน เช่น [ก๔:k^๕] "ยก" เป็นต้น (ดูรายละเอียดหน้า ๕๖-๕๗)

๒ เสียงวรรณยุกต์ที่ผู้บอกลำบากทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงต่างกัน

แม้ผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุจะใช้วรรณยุกต์ ๕ หน่วยเสียงเท่ากัน แต่รายละเอียดของการออกเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์บางหน่วยแตกต่างกันไปดังนี้

- ก. เสียงย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๑ (ว.๑) ซึ่งเกิดกับพยางค์ตายเสียงสั้น (DS ๑๒๓) มีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ต่างกันเป็น ๓ แบบ คือ เสียงวรรณยุกต์ [๓๔] เสียงวรรณยุกต์ [๓๓] และเสียงวรรณยุกต์ [๒๑]

* การที่พยางค์ตายเสียงสั้นที่มีพยัญชนะท้ายกักที่เส้นเสียง DS มีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบ DL นั้นทำให้สามารถบอกล่วงหน้า (predict) ได้ว่าคำ ๆ นั้นตรงกับคำในภาษาไทยกรุงเทพฯที่เป็นสระยาวตามด้วยพยัญชนะกักที่เพดานอ่อน [-k] เพราะแม้จะเป็นพยางค์ตายเสียงสั้นก็ได้มีวรรณยุกต์ตามแบบพยางค์ตายเสียงสั้นทั่วไป แต่มีวรรณยุกต์ของพยางค์ตายเสียงยาว เช่น d๐?^๑ 'ดอก' มี ว.๓ ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ของ DL ๑๒๓ แทนที่จะมี ว.๑ ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ของ DS ๑๒๓

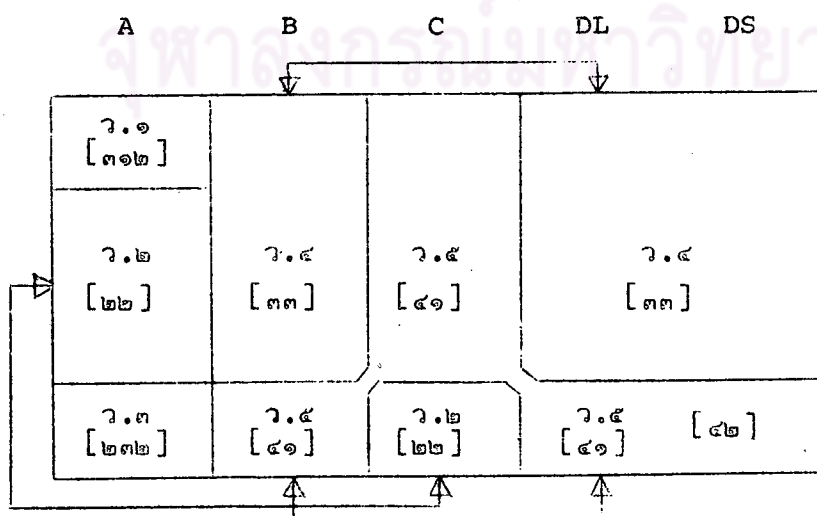
1E?^๔ 'แลก' มี ว.๔ ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ของ DL ๔ แทนที่จะมี ว.๕ ซึ่งเป็นวรรณยุกต์ของ DS ๔

ข. เสียงย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๕ (ว.๕) ซึ่งเกิดกับพยางค์ตายเสียงสั้น (DS ๔) มีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ต่างกันเป็น ๓ แบบ คือ เสียงวรรณยุกต์ [๔๔] เสียงวรรณยุกต์ [๔๒] และเสียงวรรณยุกต์ [๔๕]

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น (DS ๑๒๓ และ DS ๔) ต่างกันไปตามกลุ่มอายุ การที่วรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น DS มีลักษณะหลายแบบดังกล่าวอาจเป็นไปได้ว่าเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์นี้ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกลางสำเนียงเพชรบุรี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำศัพท์ในตารางทดสอบแบบเดียวกับที่ใช้หาหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า (ดูหน้า ๕๓) เพื่อหาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยเพชรบุรีดังกล่าว โดยเลือกหมู่บ้านที่ใช้ภาษาไทยเพชรบุรี ๒ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑๐ บ้านนาซิงหนิง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔ บ้านมาบปลาเค้าที่ใช้ภาษาลาวพวน และหมู่ที่ ๒ บ้านท่าคอย ซึ่งอยู่ใกล้กับตลาดท่ายางซึ่งเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมในชุมชนนี้ ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบว่าภาษาไทยเพชรบุรีในหมู่บ้านทั้ง ๒ แห่งดังกล่าวคล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไร และเพื่อเปรียบเทียบกับภาษาลาวพวนที่พูดโดยผู้พูดทั้ง ๔ กลุ่มอายุดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผลที่ได้จากการทดสอบคือภาษาไทยเพชรบุรีที่พูดกันในหมู่ที่ ๑๐ บ้านนาซิงหนิง และหมู่ที่ ๒ บ้านท่าคอย มีการแยกเสียงวรรณยุกต์เหมือนกันจำนวนหน่วยเสียง ๕ หน่วยเท่ากัน และลักษณะของเสียงวรรณยุกต์คล้ายคลึงกัน (ดูเชิงอรรถเกี่ยวกับการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยเพชรบุรี*)

*ผู้วิจัยใช้ข้อมูลภาษาไทยเพชรบุรี หมู่ที่ ๑๐ บ้านนาซิงหนิง และหมู่ที่ ๒ บ้านท่าคอย เพื่อเก็บตัวอย่างเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยเพชรบุรี

แผนภูมิแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยเพชรบุรี

เมื่อเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวน และภาษาไทยเพชรบุรีแล้วพบว่า มีทั้งที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ที่น่าสนใจที่สุดคือ วรรณยุกต์ของภาษาไทยเพชรบุรี มีลักษณะดังนี้คือ

DS ๑๒๓ มีเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ระดับ [๓๓]

DS ๔ มีเสียงวรรณยุกต์ สูง-ตก [๔๒]

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บอกภาษาลาวพวนบางคนออกเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS แบบภาษาไทยกรุงเทพฯ เพื่อให้ให้เห็นภาพสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในกล่อง DS ในภาษาลาวพวนไทยเพชรบุรี และภาษาไทยกรุงเทพฯ จึงได้นำวรรณยุกต์ในกล่อง DS ของทั้ง ๓ ภาษามาเปรียบเทียบกันดังภาพที่ ๒๐

ภาพที่ ๒๐. แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ในภาษาลาวพวน ภาษาไทยเพชรบุรี และภาษาไทยกรุงเทพฯ

คำ	ลาวพวน	ไทยเพชรบุรี	ไทยกรุงเทพฯ
ชัด	[๓๔], [๓๓], [๒๑]	[๓๓]	[๒๑]
ตัด	[๓๔], [๓๓], [๒๑]	[๓๓]	[๒๑]
ตัด	[๓๔], [๓๓], [๒๑]	[๓๓]	[๒๑]
มัด	[๔๔], [๔๒], [๔๕]	[๔๒]	[๔๔]

ผู้บอกภาษาลาวพวนแต่ละคนอาจออกเสียงวรรณยุกต์ในแถว DS ต่าง ๆ กันไปได้ ๗ แบบ (แต่ที่ปรากฏจริง ๆ เพียง ๕ แบบ) * ดังต่อไปนี้

แถว DS ๑๒๓

๑. แบบภาษาลาวพวน คือ [๓๔] ซึ่งเป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ๑ [๒๔]
๒. แบบภาษาไทยเพชรบุรี คือ [๓๓]
๓. แบบภาษาไทยกรุงเทพฯ คือ [๒๑]
๔. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑ กับ ๒ [๓๔] ~ [๓๓] (ไม่ปรากฏ)
๕. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑ กับ ๓ [๓๔] ~ [๒๑]
๖. แบบแปรอิสระระหว่าง ๒ กับ ๓ [๓๓] ~ [๒๑]
๗. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑, ๒ และ ๓ [๓๔]~[๓๓]~[๒๑] (ไม่ปรากฏ)

* ดูรายละเอียดในหมายเหตุ หน้า ๗๘.

แถว DS ๔

๑. แบบภาษาลาวพวน คือ [๔๔]
๒. แบบภาษาไทยเพชรบุรี คือ [๔๒]
๓. แบบภาษาไทยกรุงเทพฯ คือ [๔๕]
๔. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑ กับ ๒ [๔๔] ~ [๔๒]
๕. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑ กับ ๓ [๔๔] ~ [๔๕]
๖. แบบแปรอิสระระหว่าง ๒ กับ ๓ [๔๒] ~ [๔๕] (ไม่ปรากฏ)
๗. แบบแปรอิสระระหว่าง ๑, ๒ และ ๓ [๔๔] ~ [๔๒] ~ [๔๕]
(ไม่ปรากฏ)

การที่สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS มีหลายลักษณะดังกล่าว สรุปได้ว่า
เนื่องมาจากอิทธิพลของภาษารอบข้าง คือ ภาษาไทยเพชรบุรี และภาษาไทยกรุงเทพฯ

หมายเหตุ ที่กล่าวว่า การออกเสียงวรรณยุกต์ใน DS ๑๒๓ อย่างแปรอิสระแบบ ๔ คือ
[๓๔] ~ [๓๓] และแบบ ๗ คือ [๓๔] ~ [๓๓] ~ [๒๑] กับการออกเสียงวรรณยุกต์ใน
DS ๔ อย่างแปรอิสระแบบ ๖ [๔๒] ~ [๔๕] และแบบ ๗ [๔๔] ~ [๔๒] ~ [๔๕] ไม่
ปรากฏนั้นหมายความว่าในขณะที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยไม่พบการออกเสียงวรรณยุกต์ในลักษณะดังกล่าว
ในคำพูดของผู้บอกภาษาจำนวน ๓๑ คน ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดที่พูดภาษา
ลาวพวนมาบปลาเค้า แต่ถ้าหากจะตรวจสอบกับคำทุกคำที่เป็นพยางค์ตายเสียงสั้น และใช้
จำนวนผู้บอกภาษามากกว่านี้สัก ๒-๓ เท่า ก็น่าจะได้ผลที่แตกต่างออกไปบ้าง

เพื่อสำรวจสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น ที่ผู้บอกภาษาทั้ง ๔
กลุ่มอายุออกเสียงต่างกัน ผู้วิจัยได้เลือกคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง กลาง และต่ำ ทั้งหมด
๑๒ คำ เป็นตัวแทนของพยางค์ตายเสียงสั้นได้ควบคุมสระและพยัญชนะท้าย* และได้้นำคำ
เหล่านี้ไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาตามกลุ่มอายุ ๔ กลุ่ม รวมทั้งหมด ๓๑ คน (ดูผลในตาราง ๓
หน้า ๗๙-๘๒)

* คำที่ใช้ตรวจสอบเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายสระเสียงสั้นนี้เป็นคำพูดเดียวกับที่
ใช้ตรวจสอบเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดในภาษา ๖๐ คำ

ตารางที่ ๓ ก. เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๑ ของผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ

คำศัพท์	ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป				อายุ ๕๕-๕๙ ปี				อายุ ๓๐-๔๔ ปี				อายุ ๑๕-๒๙ ปี				หมายเหตุ
		หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	
ชด	[๓๔]	+		+	++		+	+	+		+		+			+		
	[๓๓]		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+				
	[๒๑]	+				+				+		+		+	++	+	++	
ฝึก	[๓๔]	+		+	++		++	+	+		+		+					
	[๓๓]		+	+		+	+			+	+	+	+	++			+	
	[๒๑]	+				+		+		+	+	+			++	++	+	
หัก	[๓๔]	+		+	++		+	+	++		+		+					
	[๓๓]	+	+			+	+			+	+	+	+	+		+	+	
	[๒๑]			+		+	+	+		+	+	+		+	++	+	+	

+ หมายถึงผู้บอกภาษา ๑ คน ออกเสียง ๑ ครั้ง

ตารางที่ ๓ ข. เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๒ ของผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ

คำศัพท์	ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป				อายุ ๔๕-๕๙ ปี				อายุ ๓๐-๔๔ ปี				อายุ ๑๕-๒๙ ปี				หมายเหตุ
		หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	
กัต	[๓๔]	+		+	++		++	+	+		+		+			+	*	* ออกเสียงแบบแปรอิสระ
	[๓๓]	+*	+	+		+		+		+	+	+	+	++	+	+	*	
	[๒๑]	+*				+			+	+		+			+	+	+	
ตัด	[๓๔]	+	+	+	++		++	+	++		+		+			+	*	* ออกเสียงแบบแปรอิสระ
	[๓๓]	+*		+		+		+		+	+	+	+		+	+	*	
	[๒๑]	+*				+				+		+		++	+	+	+	
ปัด	[๓๔]	+		+	++		++	+	++		+		+		+		*	* ออกเสียงแบบแปรอิสระ
	[๓๓]	+*		+		+		+		++	+	+	+	+		+	+	
	[๒๑]	+*	+			+				+		+		+	+	+	+	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓ ค. เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๓ ของผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ

คำศัพท์	ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป				อายุ ๔๕-๕๕ ปี				อายุ ๓๐-๔๔ ปี				อายุ ๑๕-๒๙ ปี				หมายเหตุ	
		หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่					
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔		
ฮัด	[๓๔]	+		+	++	+	+	+	++ [*]		++		+					* ออกเสียงแบบแปรอิสระ	
	[๓๓]	+ [*]	+	+		+	+		+ [*]	+		++	+	+			+		+
	[๒๑]	+ [*]				+		+		+				+	++	+	+		
ปัด	[๓๔]	+		+	++		+	+	++		++		+						
	[๓๓]		+	+		+	+	+		++		+	+	++	+				+
	[๒๑]	+				+						+		+	++	++	+		
ดัด	[๓๔]	+		+	++		+	+	++		+		+				+ [*]	* ออกเสียงแบบแปรอิสระ	
	[๓๓]	+ [*]	+	+		+	+	+		+	+	++	+	++			+ [*]		+
	[๒๑]	+ [*]				+				+				++	++	+	+		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓ ง. เปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเสียงสั้น DS ๔ ของผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ

คำศัพท์	ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป				อายุ ๔๕-๕๕ ปี				อายุ ๓๐-๔๔ ปี				อายุ ๑๕-๒๙ ปี				หมายเหตุ			
		หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่				หมู่บ้านที่							
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔				
คืบ	[๔๔]	+	*	+	*	+						+		++	++	+		+	*	+	* ออกเสียงแบบ แปรอิสระ
	[๔๒]	+	*			+			+	++		+									
	[๔๕]	+		+	*			++	++	+		+	+			+	++	++	+	+	
มัด	[๔๔]			++	*							+		++	+	+				+	
	[๔๒]	+				++			++	++		+									
	[๔๕]	+	+	+	*			++	++		+	+		+	+	++	++	+	+	+	
รัก	[๔๔]			+		++	*		+			+		+	+	+				+	
	[๔๒]	+		+				+	++		+		+								
	[๔๕]	+	+			+	*	++	++		+	+	+	+	+	++	++	+	+	+	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการเปรียบเทียบการออกเสียงวรรณยุกต์ในแถว DS ของผู้พูดภาษาลาวพวน ๔ กลุ่มอายุ ดังรายละเอียดที่เสนอไว้ในตารางที่ ๓ ผู้วิจัยได้แบ่งคำที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในแถว DS ออกเป็น ๔ กลุ่มดังนี้คือ คำในกล่อง DS ๑ (ตาราง ๓ ก.) DS ๒ (ตาราง ๓ ข) DS ๓ (ตาราง ๓ ค.) และ DS ๔ (ตาราง ๓ ง.) แต่เวลาวิเคราะห์หาอัตราร้อยละของการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ได้วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ของคำใน DS ๑-๒-๓ รวมกัน เพราะเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน ส่วนเสียงวรรณยุกต์ของคำใน DS ๔ แยกวิเคราะห์ต่างหาก เพราะเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างออกไป เมื่อดูลักษณะของการออกเสียงวรรณยุกต์ในคำเหล่านั้น โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุแล้ว พบว่าผู้บอกภาษาออกเสียงในกล่อง DS ๑๒๓ เป็น ๔ แบบ คือ แบบ [๓๔] แบบ [๓๓] แบบ [๒๑] และแบบแปรอิสระระหว่าง [๓๓] ~ [๒๑] หรือระหว่าง [๓๔] ~ [๓๓] สำหรับ DS ๔ นั้นผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น ๔ แบบ เช่นกันคือ แบบ [๔๔] [๔๒] [๔๕] และแบบแปรอิสระระหว่าง [๔๔] ~ [๔๒] หรือ [๔๔] ~ [๔๕] หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ปรากฏในตาราง ๓ (หน้า ๗๕-๘๒) มาคำนวณหาอัตราร้อยละของความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์แต่ละแบบ โดยผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ ดังที่ได้แสดงไว้ในตาราง ๔ และ ๕ (หน้า ๘๔ และ ๘๗)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕. แสดงอัตราร้อยละของการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓
(คิดจากจำนวนครั้งที่ผู้บอกภาษาออกเสียง ๒๗๙ ครั้ง)*

อายุ	แบบลาวพวน [๓๔]		แบบไทย เพชรบุรี [๓๓]		แบบไทย กรุงเทพฯ [๒๑]		แบบแปรอิสระ			
							[๓๓]~[๒๑]		[๓๔]~[๓๓]	
	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%
๖๐ ปีขึ้นไป	๓๗	๕๘.๗	๒๑	๓๓.๓	๑๐	๑๕.๙	๕	๗.๙	-	-
๔๕-๕๕ ปี	๓๗	๕๑.๔	๒๓	๓๑.๙	๑๓	๑๘.๑	-	-	๑	๑.๔
๓๐-๔๔ ปี	๒๐	๒๗.๘	๓๗	๕๑.๔	๑๕	๒๐.๙	-	-	-	-
๑๕-๒๙ ปี	๕	๖.๙	๒๙	๔๐.๘	๔๑	๕๖.๙	-	-	๓	๔.๒
เฉลี่ยรวม ๔ กลุ่มอายุ	๔๙	๓๕.๕	๑๑๐	๓๙.๔	๗๙	๒๘.๓	๕	๑.๘	๔	๑.๔

หมายเหตุ คำใน DS ๑๒๓ มี ๔ คำ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมี ๗ คน ผู้บอกภาษาในกลุ่มนี้ออกเสียงทั้งหมด ๖๓ ครั้ง (๔ x ๗) และผู้บอกภาษากลุ่มอื่น ๆ มีกลุ่มละ ๘ คน ซึ่งจะออกเสียงคำ DS ๑๒๓ กลุ่มละ ๓๒ ครั้ง (๔ x ๘)**

* จำนวนครั้ง ๒๗๙ ครั้ง ได้จากการนับเสียงที่ผู้บอกภาษาทุกกลุ่มอายุออกเสียง DS ๑๒๓ ตามตาราง ๕ หน้า ๘๗ ซึ่งรวมทั้งการออกเสียงแบบแปรอิสระของผู้บอกภาษาคนเดียวกันในคำเดียวกัน เช่น "ชด" ผู้บอกภาษา ก. ออกเสียงเป็น ๒ อย่างคือ [๓๔] แปรอิสระกับ [๓๓] ในกรณีนี้แม้จะเป็นคำเดียวกัน ผู้วิจัยก็นับเป็น ๒ ครั้ง

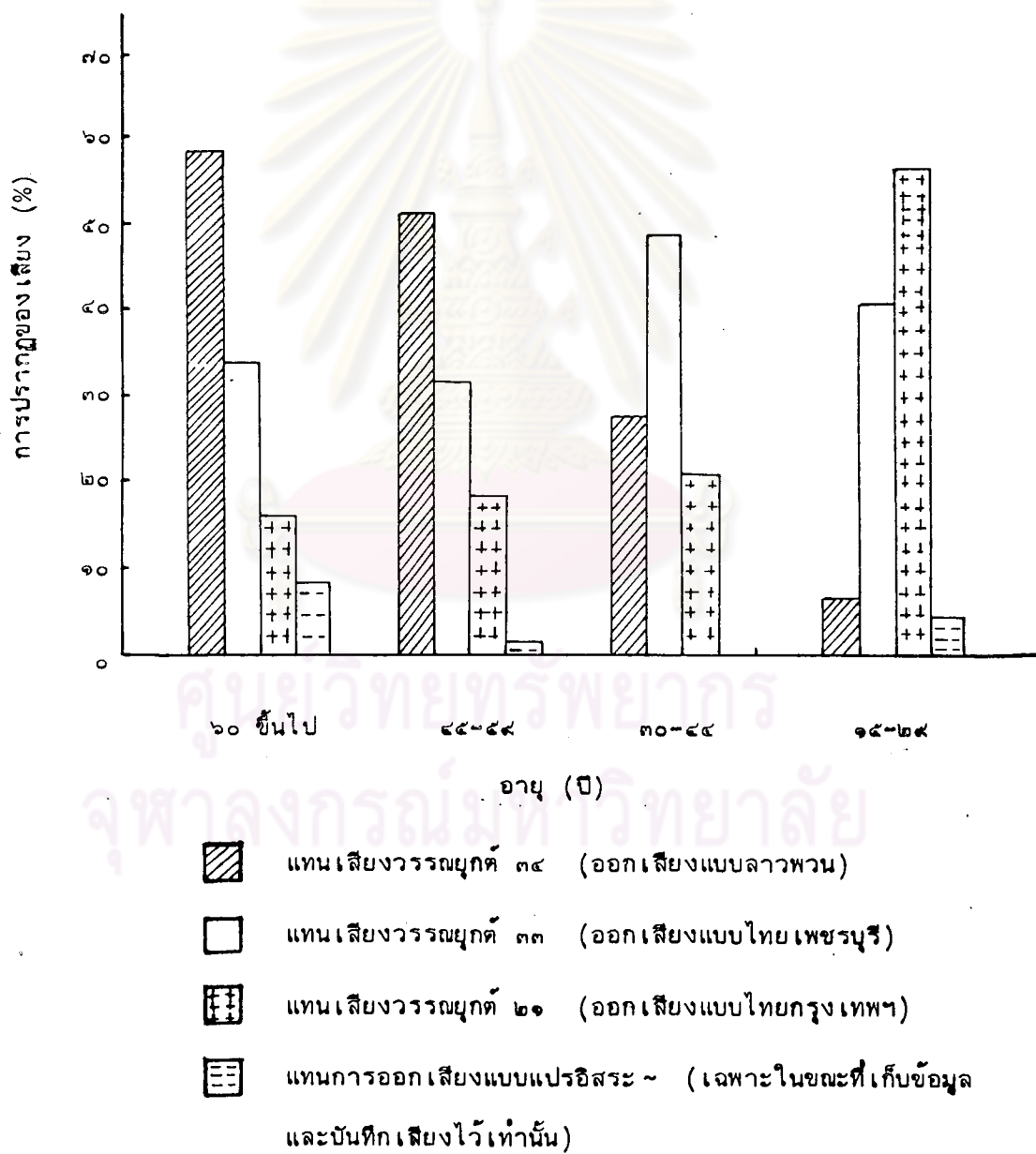
** ดูตัวอย่างวิธีคำนวณหาอัตราร้อยละของการออกเสียงแบบต่าง ๆ ของผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ ในภาคผนวก ๘ หน้า ๑๕๐

ผลรวมของการออกเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓ แต่ละแบบของผู้พูดภาษาทุกกลุ่มอายุ แสดงให้เห็นถึงแนวการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓ ของชุมชนทั้งหมดดังนี้คือ เสียงวรรณยุกต์แบบไทยเพชรบุรี [๓๓] ปรากฏความถี่สูงกว่าเสียงวรรณยุกต์แบบลาวพวน [๓๔] เล็กน้อย และเสียงวรรณยุกต์แบบไทยกรุงเทพฯ [๒๑] ปรากฏความถี่น้อยที่สุด (ยกเว้นการออกเสียงแบบแปรอิสระโดยผู้บอกภาษาคนเดียวกันในคำเดียวกัน ซึ่งมีอัตราความถี่ ๓.๒%)* แต่เมื่อแยกกลุ่มอายุแล้วจะเห็นว่า ผู้พูดภาษาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียงแบบลาวพวนมากที่สุดคือ ๕๘.๓% ออกเสียงแบบไทยเพชรบุรี รองลงมาคือ ๓๓.๓% ออกเสียงไทยกรุงเทพฯ น้อยที่สุดเพียง ๑๕.๘% และออกเสียงแบบแปรอิสระอีก ๗.๘% ผู้พูดภาษาที่มีอายุระหว่าง ๔๔-๕๙ ปี พูดทำนองเดียวกันกับกลุ่มแรก แต่อัตราส่วนจะเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย คือ ออกเสียงแบบลาวพวน ๕๑.๔% แบบไทยเพชรบุรี ๓๑.๘% แบบไทยกรุงเทพฯ ๑๘.๑% และแบบแปรอิสระเพียงเล็กน้อย คือ ๑.๔% ผู้พูดภาษาที่มีอายุ ๓๐-๔๔ ปี ออกเสียงแบบไทยเพชรบุรีมากที่สุดคือ ๕๑.๔% ออกเสียงแบบลาวพวน ๒๗.๘% และแบบไทยกรุงเทพฯ น้อยที่สุด คือ ๒๐.๘% และไม่มีการออกเสียงแบบแปรอิสระเลย ส่วนผู้พูดภาษาในกลุ่มสุดท้ายที่มีอายุน้อยที่สุดออกเสียงแบบไทยกรุงเทพฯ มากที่สุด คือ ๕๖.๘% แบบไทยเพชรบุรี ๔๐.๘% แบบลาวพวนเพียง ๖.๘% และออกเสียงแบบแปรอิสระ ๔.๒%

เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในการออกเสียงวรรณยุกต์ในกลุ่ม DS ๑๒๓ ของผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่ม อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้แสดงความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์แบบต่าง ๆ เป็นอัตราร้อยละไว้ในภาพที่ ๒๑ หน้า ๘๖

* เป็นเสียงวรรณยุกต์แบบแปรอิสระระหว่าง [๓๓] ~ [๒๑] ๑.๘% และ [๓๔] ~ [๓๓] ๑.๔% รวม ๓.๒%

ภาพที่ ๒๑. แผนภูมิแสดงความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓ ในแบบต่าง ๆ ของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

ตารางที่ ๕. แสดงอัตราการย่อยละของการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ DS ๔
(คิดจากจำนวนครั้งที่ผู้บอกภาษาออกเสียง ๔๓ ครั้ง)*

อายุ ผู้บอกภาษา	แบบลาวพวน [๔๔]		แบบไทย เพชรบุรี [๔๒]		แบบไทย กรุงเทพฯ [๔๕]		แบบแปรอิสระ			
							[๔๔]~[๔๒]		[๔๔]~[๔๕]	
	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%	จำนวน ครั้ง	%
๖๐ ปีขึ้นไป	๔	๔๒.๙	๗	๓๓.๓	๔	๔๒.๙	๑	๔.๘	๓	๑๔.๓
๔๕-๕๙ ปี	๑	๔.๒	๑๐	๔๑.๗	๑๓	๕๔.๒	-	-	-	-
๓๐-๔๔ ปี	๑๒	๕๐	๓	๑๒.๕	๙	๓๗.๕	-	-	-	-
๑๕-๒๙ ปี	๗	๒๙.๒	-	-	๑๘	๗๕	-	-	๑	๔.๒
อัตราเฉลี่ย รวม ๔ กลุ่ม อายุ	๒๔	๓๑.๒	๒๐	๒๑.๕	๔๔	๕๒.๗	๑	๑.๑	๔	๔.๓

หมายเหตุ คำใน DS ๔ มี ๓ คำ ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมี ๗ คน ผู้บอกภาษา
ในกลุ่มนี้ออกเสียงทั้งหมด ๒๑ ครั้ง (๓ x ๗) และผู้บอกภาษากลุ่มอื่น ๆ มีกลุ่มละ ๘ คน
ซึ่งจะออกเสียงคำ DS ๔ กลุ่มละ ๒๔ ครั้ง (๓ x ๘)**

* จำนวนครั้ง ๔๓ ครั้ง ได้จากการนับเสียงที่ผู้บอกภาษาทุกกลุ่มอายุออกเสียง DS
๔ ตามตาราง หน้า ๘๒ ด้วยเกณฑ์เดียวกันกับการนับเสียง DS ๑๒๓ (ดูคำอธิบายเชิง-
อรรถ * หน้า ๘๔)

** ดูตัวอย่างวิธีคำนวณหาอัตราการย่อยละของการออกเสียงแบบต่าง ๆ ของผู้บอกภาษา
๔ กลุ่มอายุในภาคผนวก ๗ หน้า ๑๕๐

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดภาษาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียงวรรณยุกต์ DS ๔ แบบลาวพวน [๔๔] มากเท่า ๆ กับแบบไทยกรุงเทพฯ [๔๕] และออกเสียงแบบไทยเพชรบูรณ์น้อยที่สุด (ยกเว้นการออกเสียงแบบแปรอิสระของผู้บอกภาษาคนเดียวกันในคำ ๆ เดียวกัน ซึ่งมีอัตราการปรากฏเพียง ๕.๔%* เท่านั้น) ผู้พูดภาษาในกลุ่มอายุ ๔๔-๕๙ ปี ออกเสียงแบบไทยกรุงเทพฯ มากที่สุด และออกเสียงแบบลาวพวนเพียง ๔.๒% ซึ่งน้อยที่สุด ผู้พูดภาษาในกลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี ออกเสียงแบบลาวพวนมากที่สุด และออกเสียงแบบไทยเพชรบูรณ์น้อยที่สุด ส่วนผู้พูดภาษากลุ่มสุดท้ายออกเสียงแบบไทยกรุงเทพฯ มากที่สุด คือ ๗๕% แบบลาวพวนเป็นลำดับ ๒ และไม่ออกเสียงแบบไทยเพชรบูรณ์เลย เป็นที่น่าสังเกตว่าภาษาลาวพวนของผู้พูดภาษากลุ่มที่ ๓ คือ กลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี มีลักษณะแปลกไปจากแนวโน้มโดยทั่วไปของแต่ละกลุ่ม คือ โดยส่วนรวมแล้วภาษามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากเสียงเดิมไปคล้ายคลึงกับเสียงใหม่คือภาษาไทยกรุงเทพฯ หรือไทยเพชรบูรณ์ ดังที่ปรากฏใน ๓ กลุ่มที่เหลือ แต่ภาษาพูดของคนกลุ่มนี้กลับเป็นแบบเสียงลาวพวน (ซึ่งเป็นเสียงเดิม) มากถึง ๕๐% เสียงแบบไทยกรุงเทพฯ ๓๗.๕% และแบบไทยเพชรบูรณ์เพียง ๑๒.๕% ทั้ง ๆ ที่มีอายุน้อย ซึ่งแสดงว่าผู้พูดภาษากลุ่มนี้ยังคงเก็บภาษาเก่าไว้มาก และมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนเป็นภาษาไทยกรุงเทพฯ มากกว่าไทย - เพชรบูรณ์ และเมื่อดูในแนวตั้งเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การออกเสียงแบบลาวพวน [๔๔] ในแต่ละกลุ่มอายุดูแล้วพบว่า ผู้บอกภาษากลุ่มที่ ๒ (๔๕-๕๙ ปี) ออกเสียง [๔๔] ในอัตราต่ำกว่าผู้บอกภาษาอีก ๒ กลุ่มหลัง ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ที่คนที่มีอายุมากกว่าจะพูดภาษาใหม่กว่าคนรุ่นใหม่ การที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากปัญหา ๒ ประการคือ

ก. ปัญหาการเกิดการสลับเปลี่ยนภาษา (code switching) ในการใช้ภาษาของผู้บอกภาษา เพราะผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถใช้ภาษาลาวพวนสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด เมื่อผู้บอกภาษาได้ยินสำเนียงไทยจากผู้สัมภาษณ์ก็ใช้เสียงภาษาไทยโดยอัตโนมัติ ซึ่งผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถจำแนกได้ว่าผู้บอกภาษาใช้เช่นนั้นจริง ๆ ในชีวิตประจำวันหรือเป็นเพราะเกิดการสลับเปลี่ยนภาษา - เพราะเสียงวรรณยุกต์นี้กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง และผู้บอกภาษาก็ออกเสียงทั้ง ๓ แบบในทุก ๆ กลุ่มอายุ หากผู้สัมภาษณ์สามารถใช้ภาษาลาวพวนในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลได้ ปัญหาที่ก็น่าจะหมดไป

* เป็นเสียงวรรณยุกต์แบบแปรอิสระระหว่าง [๔๔] ~ [๔๒] ๑.๑% ระหว่าง [๔๔] ~ [๔๕] ๔.๓% รวม ๕.๔%

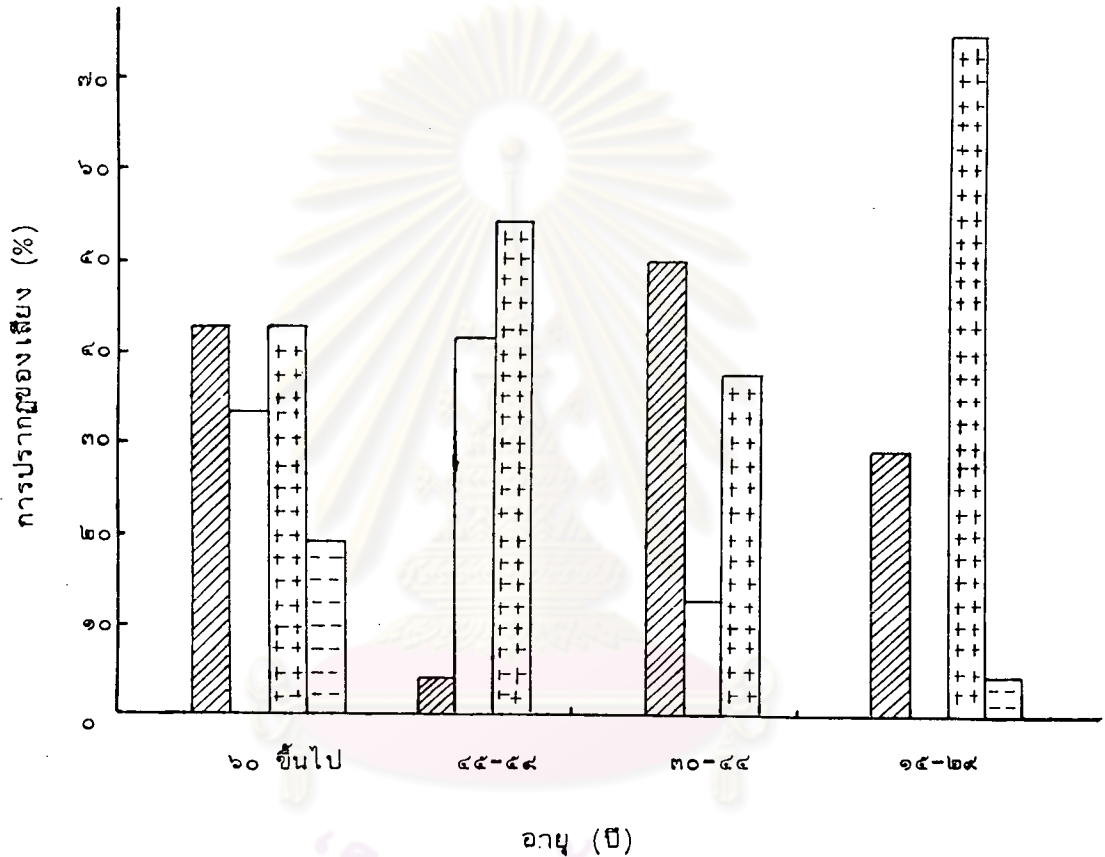
ข. ปัญหาการแบ่งกลุ่มอายุ เนื่องจากกลุ่มอายุ ๒ กลุ่มกลางนี้เป็นช่วงที่อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง (ซึ่งต่างกับกลุ่มแรก ซึ่งเป็นกลุ่มใช้ภาษาเก่า (ลาวพวน) และกลุ่มหลังสุด ซึ่งเป็นกลุ่มใช้ภาษาใหม่ (ไทยกรุงเทพฯ) การแบ่งกลุ่มอายุช่วงละ ๑๕ ปี อาจไม่ละเอียดพอในการจำแนก ถ้าหากจะแบ่งให้มีช่วงสั้นกว่านี้อาจจะได้ข้อมูลที่รัดกุมและทำให้มองเห็นแนวทางต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อรวมเปอร์เซ็นต์การออกเสียงวรรณยุกต์ DS ๔ ของผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่มด้วยกัน และแยกประเภทของเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น ๓ ลักษณะดังกล่าวแล้วพบว่าเสียงวรรณยุกต์แบบลาวพวนปรากฏเพียง ๓๑.๒% แบบไทยเพชรบุรี ๒๑.๕% และแบบไทยกรุงเทพฯ ๔๗.๓% แสดงให้เห็นว่าวรรณยุกต์ DS ๔ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์แบบไทยกรุงเทพฯ มาก (ขณะนี้เปลี่ยนไปแล้วเกินครึ่ง) ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากสัทลักษณะเสียงวรรณยุกต์ DS ๔ ในภาษาลาวพวนมาแปลว่า [๔๔] มีลักษณะใกล้เคียงกับสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยกรุงเทพฯ [๔๕] มากกว่าสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยเพชรบุรี [๔๖]

เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในการออกเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ๔ ของผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่ม อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้แสดงแผนที่ของการออกเสียงวรรณยุกต์แบบต่าง ๆ เป็นอัตราร้อยละไว้ในภาพที่ ๒๒ หน้า ๙๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ ๒๒. แผนภูมิแสดงความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์ DS ๔ ในแบบต่าง ๆ ของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

- แทนเสียงวรรณยุกต์ ๔๔ (ออกเสียงแบบลาวพวน)
- แทนเสียงวรรณยุกต์ ๔๒ (ออกเสียงแบบไทยเพชรบุรี)
- แทนเสียงวรรณยุกต์ ๔๕ (ออกเสียงแบบไทยกรุงเทพฯ)
- แทนการออกเสียงแบบแปรอิสระ ~ (เฉพาะในขณะที่ยกข้อมูลและบันทึกเสียงไว้เท่านั้น ในการอื่น ๆ อาจเป็นไปได้ที่ผู้บอกภาษาจะใช้เป็นอย่างอื่น)

เมื่อเปรียบเทียบภาพที่ ๒๑ ซึ่งแสดงความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ๑๒๓ กับภาพที่ ๒๒ ซึ่งแสดงความถี่ของการออกเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ๔ ของผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุแล้วพบว่า

ก. วรรณยุกต์ในกล่อง DS ๑๒๓ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปคล้ายภาษาไทยเพชรบุรีมากกว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ [๓๔] → [๓๓]

ข. วรรณยุกต์ในกล่อง DS ๔ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปคล้ายภาษาไทยกรุงเทพฯ มากกว่าไทยเพชรบุรี [๔๔] → [๔๕]

สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น พอสรุปได้ว่าเกิดจากการที่ภาษาไทยเพชรบุรี หรือภาษาไทยกรุงเทพฯ มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับภาษาลาวพวน ทำให้ภาษาลาวพวนเปลี่ยนลักษณะไปโดยอิทธิพลของภาษาไทยเพชรบุรีหรือไทยกรุงเทพฯ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปในลักษณะการยืมสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ (tone shape) ของภาษาข้างเคียงมา แต่ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรวมเสียงวรรณยุกต์ย่อย (pattern of coalescence) ในภาษาของผู้พูดภาษาส่วนใหญ่ ยกเว้นกลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี* เพราะวรรณยุกต์ในกล่อง DL มิได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ เสียงในกล่อง DS และ DL จึงยังคงเป็นคนละหน่วยเสียงอยู่ตามเดิม ซึ่งปรากฏการณ์ชนิดนี้ตรงกับที่ J. Marvin Brown (๑๙๖๕ : ๑๕๗) ได้กล่าวไว้ว่า - "Tone shapes can be borrowed or influenced by neighbouring dialects, but patterns of coalescence can not" แต่วีไลวรรณ ขนิษฐานันท์ กล่าวว่า การขอยืมเสียงวรรณยุกต์บางครั้งอาจทำให้เปลี่ยนระบบการรวมเสียงวรรณยุกต์ในภาษาได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมักเกิดกับพยางค์ตาย และภาษาลาวพวนมีความแตกต่างระหว่างพยางค์ตายสระเสียงยาว และพยางค์ตายสระเสียงสั้นอยู่แล้ว แต่เนื่องจากครึ่งหนึ่งของระบบเหมือนกับภาษาไทย คือ พยางค์ตายสระเสียงยาวเป็นเสียงวรรณยุกต์ต่ำ ดังนั้นเพียงแต่ขอยืมวรรณยุกต์ของพยางค์ตายสระเสียงสั้นจากภาษาไทยก็จะทำให้ระบบการรวมเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนแปลงไปเหมือนกับภาษาไทย

* ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี ส่วนใหญ่ออกเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ๑๒๓ แบบ [๓๓] ดังนั้นภาษาของคนกลุ่มนี้จึงเกิดการรวมเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓ กับ DL ๑๒๓ ซึ่งมีสัทลักษณะ [๓๓] อยู่แล้ว

But borrowing tone can sometimes cause change in the pattern of coalescence in the dialect which does the borrowing. This can occur most easily in checked syllables.--- Phuan and Yuan have the same kind of distinction high for short checked syllables and low for long checked syllables. It is in these two dialects that pattern of coalescence can change easily because, half of the pattern is already the same as that of Siamese-low tone on long checked syllables. Only borrowing Siamese low tone for short checked syllables can change the patterns of coalescence in these two dialects and identify them with that of Siamese. (Wilaiwan Wichienrot Khanittanan ๑๔๗๓ : ๖๑)

การเปลี่ยนแปลงแบบการรวมเสียงวรรณยุกต์ย่อยดังที่ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นได้เกิดกับภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าในคำพูดของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปีบางคน แต่สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ DS ๑๒๓* กับ DL ๑๒๓ ที่รวมกันนั้นเป็นสัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์แบบไทยเพชรบุรี ไม่ใช่แบบไทยกรุงเทพฯ เพราะเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DL ๑๒๓ ของภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า และของภาษาไทยเพชรบุรีคล้ายคลึงกัน (ดูหน้า ๗๗) ดังนั้นอาจจะยังต้องใช้เวลาานมากกว่าที่จะให้ผู้พูดภาษาเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DL แบบ [๓๓] มาเป็นแบบ [๒๑] เช่นเดียวกับภาษาไทยกรุงเทพฯ

การเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS โดยอิทธิพลของภาษาไทยเพชรบุรี และภาษาไทยกรุงเทพฯ ทำให้เสียงวรรณยุกต์ย่อยของคำพยางค์ตายเสียงสั้นมีความแตกต่างกันไป และทำให้เกิดการรวมระบบเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาของผู้พูดภาษากลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี นอกจากนี้ยังทำให้เกิดเสียงใหม่ขึ้นอีกได้ ๓ เสียง ในระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวน คือวรรณยุกต์ [๒๑] [๔๒] และ [๔๔] ดังที่ได้แสดงไว้ในภาพที่ ๒๓

* ผู้บอกภาษาในกลุ่มนี้ออกเสียง DS ๑๒๓ แบบไทยเพชรบุรี [๓๓] เป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ ๒๓. แผนภูมิแสดงระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาลาวพวน โดยแยกกลุ่มอายุ

กลุ่มที่ ๑ : +๖๐

ว.๑	ว.๓	ว.๕	[๓๓]	[๓๔]
ว.๒				
	ว.๔		[๔๑]	[๔๔]* [๔๕]

กลุ่มที่ ๒ : ๔๔-๕๕

ว.๑	ว.๓	ว.๕	[๓๓]	[๓๔]
ว.๒				
	ว.๔		[๔๑]	[๔๕]

กลุ่มที่ ๓ : ๓๐-๔๔

ว.๑	ว.๓	ว.๕	[๓๓]	[๓๓]
ว.๒				
	ว.๔		[๔๑]	[๔๕]

กลุ่มที่ ๔ : ๑๕-๒๕

ว.๑	ว.๓	ว.๕	[๓๓]	[๒๑]
ว.๒				
	ว.๔		[๔๑]	[๔๕]

หมายเหตุ ใช้เปอร์เซ็นต์สูงสุดของการเกิดของเสียงวรรณยุกต์เป็นหลักในการเปรียบเทียบสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ในกล่อง DS ๑๒๓ และ DS ๔

* มีเปอร์เซ็นต์การเกิดเท่า ๆ กัน

เสียงพยัญชนะ

เสียงพยัญชนะของภาษาลาวพวนที่พูดโดยคนต่างอายุกันไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก ยกเว้นบางเสียงซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับความคล้ายคลึงและความแตกต่างของเสียงเหล่านี้ในลำดับต่อไป

๑ เสียงพยัญชนะที่ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงคล้ายคลึงกัน

ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงหน่วยเสียงพยัญชนะต่อไปนี้คล้ายคลึงกัน

๑.๑ พยัญชนะต้น ซึ่งมี ๒ ชนิดคือ พยัญชนะเดี่ยวและพยัญชนะควบกล้ำ

ก. พยัญชนะเดี่ยว ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงคล้ายคลึงกัน ได้แก่ p, t, c, k, ʔ, ph, th, kh, b, d, f, s, h, m, n, ŋ, l, w, j

หมายเหตุ

๑) หน่วยเสียงพยัญชนะ s ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียง [s] ถ้าภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็น s เช่น swa^๕ 'เสื่อ' sak^๕ 'ซึก' เป็นต้น ส่วนในคำที่ภาษาไทยกรุงเทพฯ มีเสียงพยัญชนะต้น ch ภาษาลาวพวนเป็นเสียง [s] ~ [ch] (ดูรายละเอียดหน้า ๑๑๓-๑๒๑)

๒) หน่วยเสียงพยัญชนะ h ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียง [h] ในคำต่อไปนี้

ก) คำที่ภาษาลาวพวนและภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นเสียง [h-] เช่น

hak ^๓	'หัก'
ha:n ^๓	'ห่าน'

ข) คำที่ภาษาไทยดั้งเดิมเป็น *r, *ml/r, *dr ซึ่งภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นเสียง [r] ~ [l] (Beebe ๑๙๗๔) ส่วนใหญ่แล้วภาษาลาวพวนมาแปลคำจะเป็นเสียง [h-] เช่น

hau ^๒	'เรา (ฉัน)'
hai ^๔	'ไร่'

ha?^๔ 'ราก'

hak^๔ 'รัก'

การปรากฏเช่นนี้ตรงกับที่ พง กวย ลี (๑๙๗๗ : ๑๕๒) ได้กล่าวว่า "Among the S.W. dialects it is preserved as r- in Ahom and Siamese ..., other S.W. dialects show simply h ..." ในคำบางคำ เช่น <ร้าย> ผู้บอกภาษาออกเสียง [h] ~ [l] (ดูรายละเอียดในหน้า ๔๘)

๓) หน่วยเสียงพยัญชนะ l ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียง [l] ในคำต่อไปนี้

ก) คำที่ภาษาลาวพวนและภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นเสียง [l-] เช่น

liŋ^๒ 'ลิง'

lom^๒ 'ลม'

ข) คำบางคำที่ภาษาไทยดั้งเดิมเป็น *r หรือไม่ปรากฏในภาษาไทยดั้งเดิม ซึ่งภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นเสียง [r] ~ [l] ภาษาลาวพวนจะเป็น [l-] เช่น

leu^๒ "เร็ว"

le:t^๔ "แรด"

loi^๔ "ร้อย" (เลขนับจำนวน)

loi^๒ ~ poi^๒ "โรย"

๔. พยัญชนะควบกล้ำ kw ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไปออกเสียง [kw] อย่างเดียว แต่ผู้บอกภาษาอีก ๓ กลุ่มอายุออกเสียง [kw] ~ [f] ในคำต่อไปนี้

kwa:ŋ^๒ ~ fa:ŋ^๒ 'กว้าง'

kwa:ŋ^๔ ~ fa:ŋ^๔ 'กว้าง'

kwa:t^๓ ~ fa:t^๓ 'กวาด'

kwak^๓ ~ fak^๓ 'กวัก'*

* นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่าในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าเสียง [kw] ในคำว่า < เกรียน > ไม่ปรากฏเลย ผู้บอกภาษาทุกกลุ่มอายุออกเสียง [ki:an^๒]

การที่ภาษาลาวพวนมีเสียงควบกล้ำเพียงเสียงเดียวนั้นตรงกับที่ ฟัง กวย สี (๑๔๗๗ : ๕๗) กล่าวไว้ว่า พยัญชนะต้นควบกล้ำนั้นมีปรากฏในภาษาต่าง ๆ * เป็นจำนวนจำกัด เช่น ภาษาไทย อาหม วูมิง ลุง-อาน แสก ฯลฯ

๑.๒ พยัญชนะท้าย ผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียงพยัญชนะท้าย p, t, k, m, n, ŋ, ? , เหมือนกัน แต่มีสิ่งที่น่าสังเกต คือ พยางค์ที่ในภาษาไทย กรุงเทพฯ เป็นเสียงสระยาวตามด้วยพยัญชนะกักที่เพดานอ่อน [-k] ผู้พูดภาษาลาวพวนจะออกเสียงเป็น ๒ แบบ คือ

๑. แบบพยัญชนะกักที่เส้นเสียง [-?] ตามหลังสระสั้น หรือสระสั้นก่อนข้างยาว ในลักษณะแปรอิสระกัน [v] ~ [v.] เช่น

สอ? ~ สอ.? 'ศอก'
 กว? ~ กว.? 'นอก' **

๒. แบบพยัญชนะกักที่เพดานอ่อน [-k] ตามหลังสระยาว เช่นเดียวกับคำไทยกรุงเทพฯ และไทยเพชรบุรี คำเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย ดังเช่นที่ ริไลวรรณนิษฐานันท์ (๑๔๗๓) ได้กล่าวไว้ว่าภาษาลาวพวนปัจจุบันมีคำลงท้ายเป็นเสียง [k] ตามหลังสระยาวด้วยอิทธิพลของภาษาไทย

However under Siamese influence, Phuan now has many words ending in a long vowel and a [k] . Example :

luuk ^๖	'child'
mee ^๖	'cloud'
faak ^๓	'to enthrust'
laak ^๖	'to pull'

(Khanittanan ๑๔๗๓ : ๓๐)

* ฟัง กวย สี ใช้คำว่า 'dialects' เพราะหมายความตามตระกูลภาษา ถือว่าเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน แต่ผู้วิจัยใช้ 'ภาษาต่าง ๆ' แทนที่จะถอดความเป็น 'ภาษาถิ่นต่าง ๆ' เพราะเห็นว่าเป็นภาษาของคนละประเทศกัน

** เรื่องสระของคำเหล่านี้ดูรายละเอียดหน้า ๑๒๓, ๑๓๔ เรื่องวรรณยุกต์ของคำเหล่านี้ดูรายละเอียดหน้า ๗๓-๗๔

อย่างไรก็ตาม คำเหล่านี้ในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า มีคำว่า me:k^{๕*} 'เมฆ' คำเดียวเท่านั้นที่เปลี่ยนไปด้วยอิทธิพลของภาษาไทย ส่วนที่เหลืออีก ๓ คำ ยังคงออกเสียงแบบภาษาลาวพวนอยู่เช่นเดิม แต่ยังมีคำอีกจำนวนหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย และ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์มิได้กล่าวถึง คำเหล่านี้ได้แก่

le:k ^๓	'แหลก'
ɲw:ak ^๓	'เหงือก'
co:k ^๓	'จอก'
ɲo:k ^๓	'หงอก'
ko:k ^๕	'ยอก'
ke:k ^๕ ~ je:k ^๕	'แยก'

ค. แบบพยัญชนะกึ่งที่เส้นเสียง [-?] แปรอิสระกับพยัญชนะกึ่งที่เพดานอ่อน [-k] เท่าที่สำรวจจากผู้บอกภาษา ๓๑ คน พบว่ามีเฉพาะในกลุ่มผู้บอกภาษาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เพียง ๓ คน และพบในคำ ๆ เดียวเท่านั้น คือ

moʔ^๓ ~ mo:k^๓ 'หมอก'

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมิได้ใช้คำทุกคำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่เป็นเสียงสระยาวตามด้วยพยัญชนะกึ่งที่เพดานอ่อนเก็บข้อมูล ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงมาจากข้อมูลเพียง ๖๔๔ คำ ซึ่งในจำนวนนี้มีคำที่ตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่เป็นเสียงสระยาวตามด้วยพยัญชนะท้ายเสียงกึ่งที่เพดานอ่อน ๒๗ คำ หากใช้จำนวนคำและจำนวนผู้บอกภาษามากกว่านี้อาจได้ผลที่ต่างออกไป

๒ เสียงพยัญชนะที่ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงต่างกัน

ผู้บอกภาษา ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียงพยัญชนะ h-, ɲ- และ s-

แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

ก. หน่วยเสียงพยัญชนะ h- คำที่ภาษาไทยกรุงเทพฯ มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียง [x] ~ [ɣ] บางคำ ผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุออกเสียงเป็น [h] ~

* เสียงวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวนมาบปลาเค้า เป็นเสียงสูง-ตก ใช้หมายเลขวรรณยุกต์ ๖.๔ แต่ของ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (๑๙๙๓ : ๓๐) ใช้หมายเลขวรรณยุกต์ ๖.๖ สำหรับเสียงเดียวกัน

[1] คำประเภทยังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงมาก ผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มออกเสียง [h] แปร-
อิสระกับ [l] แตกต่างกันไปตามกลุ่มอายุ คำเหล่านี้ได้แก่

hu:aŋ^๒ ~ lu:aŋ^๒ 'รวง'

ha:i^๔ ~ la:i^๔ 'ร้าย'

hw:a^๒ ~ lw:a^๒ 'เรือ'

huŋ^๔ ~ luŋ^๔ 'รุ่ง'

ผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มออกเสียงพยัญชนะต้นของคำเหล่านี้แตกต่างกันไป
ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖. แสดงจำนวนผู้บอกภาษาที่ออกเสียงพยัญชนะต้น [h] ~ [l]

คำศัพท์	จำนวนผู้บอกภาษาตามกลุ่มอายุที่ออกเสียง h ~ l							
	อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป		๔๕-๕๕ ปี		๓๐-๔๔ ปี		๑๕-๒๔ ปี	
	h	l	h	l	h	l	h	l
รุ่ง	๗	-	๓	-	๓	-	๗	๑
เรือ	๗	-	๓	-	๗	๑	๗	๑
ร้าย	๗	-	๕	๑	๖	๒	๕	๓
รวง	๗	-	๓	-	๓	-	๗	๑

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุ ออกเสียง h
เป็นเสียง [h] เป็นส่วนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้พูดภาษาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งเหมือน
กับภาษาลาวโขง ลาวครึ่ง ลาวเวียง และลาวใต้ (กาญจนา พันธุ์คำ ๒๕๒๓ : ๑๙๒-๑๙๔)
และเหมือนภาษาลาวพวน จ. นครนายก (ทัศนัย อารมย์สุข ๒๕๒๑) เป็นที่น่าสังเกตว่าคำ
เหล่านี้ยังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลง ผู้บอกภาษาออกเสียงทั้ง [h] และ [l] ในลักษณะ -

แปรอิสระ ซึ่งเกิดจากอิทธิพลคำยืมจากภาษาไทย ดังเช่น วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (๑๙๗๓ : ๕๒-๕๓) ได้กล่าวว่า ในที่ ๆ ภาษาไทยเป็นเสียง [r] ภาษาลาวจะเป็นเสียง [h] แต่เนื่องจากเสียง [h] ในภาษาลาวกำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงเป็น [l] ด้วยอิทธิพลของภาษาไทย ผู้พูดภาษาที่มีอายุน้อยปัจจุบันออกเสียง [l] และ [h] สับสนมากจนกระทั่งไม่สามารถยืนยันได้ว่า [l] ตัวใดมาจาก [h] และตัวใดมาจาก *l

..., when Siamese has [r], the corresponding sound in Lao dialects is [h]. Because of Siamese influences this sound [h], is in the process of changing into [l]. Younger speakers of Lao dialects now are confused with the sounds [l] and [h]. They now cannot tell with assurance anymore which [l] can be traced back to [h], and which [l] can be traced back to Proto-Tai* l.

ข. หน่วยเสียงพยัญชนะ ก- หน่วยเสียงพยัญชนะ ก- นี้อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง เพราะผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น ๒ เสียง คือ [ก] แปรอิสระกับ [ง] (ดูภาคผนวก ข. หน้า ๑๔๔) ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเสียง [ก] และ [ง] แต่ไม่พบเงื่อนไขการปรากฏของเสียงแต่ประการใด จึงได้นำคำที่มีเสียง [ก] ~ [ง] ๗๐ คำ* จากข้อมูลเสียง [ก] ~ [ง] จำนวน ๗๓ คำ* ซึ่งในคำจำนวนนี้ภาษาไทยเขียนด้วย ทรู ๓ คำ หย ๕ คำ อย ๓ คำ ย ๕๗ คำ อื่น ๆ ๒ คำ มาจัดแบ่งเป็นกลุ่ม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (historical linguistics) ช่วย

* ข้อมูลที่ใช้เก็บ เสียงพยัญชนะ เพื่อหาหน่วยเสียง ก และ ง นั้นมี ๗๔ คำ ผู้วิจัยตัดข้อมูลคำที่ ๑-๖ (ดูภาคผนวก ง หน้า ๑๗๕) ซึ่งแสดงหน่วยเสียง ง โดยเฉพาะออกไป จึงเหลือข้อมูล ๗๓ คำ และได้ตัดคำว่า <เดิน> และ <เซ็น> ออกไปเพราะผู้บอกภาษาออกเสียง [ก] ใน ๒ คำนี้เพียง ๒ คน อีก ๒๔ คนใช้ศัพท์อื่น

นอกจากนี้ยังตัดคำว่า <ไดอิน> ออกอีก ๑ คำ เพราะผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ออกเสียง [ก] ซึ่งเป็นเสียงอื่น มีผู้ออกเสียง [ง] ด้วยอิทธิพลภาษาไทยเพียง ๓๐.๓% จึงเหลือข้อมูลสำหรับวิเคราะห์หาหน่วยเสียงและสัทลักษณะต่าง ๆ ของหน่วยเสียง ก เพียง ๗๐ คำ

ในการวิเคราะห์* เมื่อพิจารณาในเชิงประวัติแล้ว ผู้วิจัยได้จัดแบ่งคำตามประเภทที่มีเสียงตั้งเดิม และที่ไม่มีเสียงตั้งเดิม (Li ๑๙๗๗ : ๑๗๓-๑๘๕) และได้้นำคำทั้ง ๒ ประเภท มาหาอัตราเฉลี่ยการเกิดของเสียง [ɲ] และ [j] โดยคิดเป็นร้อยละ

คำประเภทแรกมีทั้งหมด ๔ กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีเสียง *hɲ, *ʔj, *j และ *ɲ** เพื่อความสะดวกจะใช้ตารางแสดงอัตราการเกิดของเสียง [ɲ] และ [j] ในคำทั้ง ๔ กลุ่ม โดยคิดเป็นร้อยละโดยไม่แบ่งกลุ่มอายุของผู้บอกภาษา ทั้งนี้เพราะต้องการดูความถี่ของการปรากฏของเสียง [ɲ] และ [j] ในกลุ่มคำที่มีเสียงภาษาไทยตั้งเดิมแต่เพียงอย่างเดียว

ตารางที่ ๗. แสดงความถี่ของการปรากฏของเสียง [ɲ] และ [j] ในคำที่ภาษาไทยตั้งเดิมเป็นเสียง *hɲ

ความหมาย	ภาษาลาวพวน	อัตราร้อยละ	
		[ɲ-]	[j-]
หญ้า	ɲa:๕ ~ ja:๕	๕๖.๓	๕๓.๗
หยาบ	ɲap๓ ~ ja:p๓	๕๔.๘	๕๕.๒
ใหญ่	ɲɯ:๓ ~ jɯ:๓	๕๗.๑	๔๒.๙
ผู้หญิง	-ɲiŋ๒ ~ -jiŋ๒	๕๖.๙	๕๓.๑
เหี่ยว	ɲw:a๓ ~ jw:a๓	๕๘.๑	๔๑.๙
ยุ่ง	ɲuŋ๕ ~ juŋ๕	๕๑.๖	๔๘.๔

อัตราเฉลี่ย คำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียง *h ในภาษาไทยตั้งเดิม ภาษาลาวพวนมาแปลาค่าจะเป็นเสียง [ɲ] ๕๔.๑% และเสียง [j] ๔๕.๙%

* Diffloth (๑๙๘๒) ได้เคยกล่าวไว้ว่า บางครั้งข้อมูลทางเชิงประวัติมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้เข้าใจปัญหาทางด้านสัทศาสตร์ "In the field of phonetics, for instance historical information can play a crucial role in framing precise questions ..."

** ศาสตราจารย์ ฟิงกวย สี่ ใช้สัญลักษณ์ *hɲ และ ɲ สำหรับเสียง *hɲ และ *ɲ

*** ผู้บอกภาษาออกเสียงหลายแบบด้วยกันคือ ɲɯ:๓ ~ ɲai๓ ~ ju:๓ ~ jai๓ ในการคิดอัตราเฉลี่ยพิจารณาเสียงพยัญชนะต้น [ɲ] และ [j] เท่านั้น ไม่ได้พิจารณาเสียงสระ

† ผู้บอกภาษาออกเสียงต่างกัน ๓ ลักษณะคือ ɲiŋ๒ ~ -jiŋ๒ ~ -jiŋ๓ ในการคิดอัตราเฉลี่ยพิจารณาเฉพาะเสียงพยัญชนะต้น เช่นกัน

ตารางที่ ๘. แสดงความถี่ของการปรากฏของเสียง [ก] และ [จ] ในคำที่ภาษาไทยดั้งเดิมเป็นเสียง [*?จ]

ความหมาย	ภาษาลาวพวน	อัตราร้อยละ	
		จ-	ก-
ยา	ja: ^๒ ~ ka: ^๒	๓๘.๗	๖๑.๓
อย่า	ja: ^๓ ~ ka: ^๓	๘๕.๕	๑๕.๖
ยิม	ɰw: ^๒ ~ kw: ^๒	๕๐.๓	๔.๗
ยีน	ɰw: ^๒ ~ kw: ^๒	๕๓.๕	๖.๕
อยู่	ɰu: ^๓ ~ ku: ^๓	๕๖.๕	๓.๕
อย่าง	ja: ^๓ ~ ka: ^๓	๕๓.๕	๖.๕
ยาง (รถ)	ja: ^๒ ~ ka: ^๒	๕๖.๘	๓.๒
ย่าง	ja: ^๕ ~ ka: ^๕	๕๖.๘	๓.๒
เย็น	jen ^๒ ~ ken ^๒	๕๖.๘	๓.๒

อัตราเฉลี่ย คำที่มีพยัญชนะเป็นเสียง *?จ ในภาษาไทยดั้งเดิม ภาษาลาวพวนมาแปลคำ
 คำ จะเป็นเสียง [ก] ๑๒.๕% และเสียง [จ] ๘๗.๕%

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๔. แสดงความสัมพันธ์ของการปรากฏของเสียง [ก] และ [จ] ในคำที่ภาษาไทย
ดั้งเดิมเป็นเสียง *จ*

ความหมาย	ภาษาลาวพวน	อัตราร้อยละ	
		ก-	จ-
ย่า	pa: ^๔ ~ ja: ^๔	๖๑.๓	๓๘.๗
ยาก	pa? ^๔ ~ ja? ^๔	๔๔.๘	๕๕.๒
ยก	pok ^๔ ~ jok ^๔	๕๑.๖	๔๘.๔
ยอ	pa: ^๒ ~ ja: ^๒	๕๕.๘	๔๔.๒
ยาม	pa:m ^๒ ~ ja:m ^๒	๔๕.๒	๕๔.๘
(นก) ยาง	pa:ŋ ^๒ ~ ja:ŋ ^๒	๕๘.๔	๔๑.๖
ใย**	pai ^๒ ~ jai ^๒	๓๗.๗	๖๒.๓

อัตราเฉลี่ย คำที่มีพยัญชนะเป็นเสียง *จ* ในภาษาไทยดั้งเดิมภาษาลาวพวนมาจบลงเป็นคำ
จะเป็นเสียง [ก] ๕๐.๕% และเสียง [จ] ๔๙.๕%

* พง กวย ลี (๑๙๗๗ : ๑๗๔) กล่าวว่าเสียง *จ* นั้นภาษาลาวออกเป็น [ก] ซึ่ง
จะไปรวมกับเสียงดั้งเดิม *ก

** คำนี้ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยสูงกว่าคำอื่น ทำให้อัตราการออกเสียง [จ]
ของผู้พูดภาษาสูงกว่า [ก] ซึ่งมีลักษณะกลับกันกับคำอื่น ๆ ที่มีเสียงดั้งเดิม *จ

หมายเหตุ ผู้วิจัยได้คัดคำที่มีพยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิม *จ ออก ๑ คำ คือคำที่ตรง
กับภาษาไทย < เติ่น > เพราะผู้บอกภาษาไม่ได้ออกเสียง [ก] ~ [จ] แต่ใช้ศัพท์อื่น คือ
[dɜ:m^๒] เป็นส่วนใหญ่ มีผู้บอกภาษาเพียง ๒ คนเท่านั้นที่ยังคงออกเสียง [pa:ŋ^๔] และ
ไม่พบ [จ] ในคำนี้เลย

ตารางที่ ๑๐. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [ก] และ [จ] ในคำที่ภาษาไทดั้งเดิมเป็นเสียง *ก

ความหมาย	ภาษาลาวพวน		อัตราร้อยละ	
			ก-	จ-
เคี้ยว	gam ^๕	~ jam ^๕	๕๖.๗	๔๓.๓
ย่ำ	gam ^๕	~ jam ^๕	๗๐	๓๐
ยัง	gaŋ ^๒	~ jaŋ ^๒	๕๖.๗	๔๓.๓
เขี้ยว*	rip ^๓	~ jip ^๓	๖๔	๓๖
ยี่	ni: ^๕	~ ji: ^๕	๕๘	๔๒
ยิง	niŋ ^๒	~ jiŋ ^๒	๕๕.๓	๔๔.๗
ยอด	kw:t ^๕	~ jw:t ^๕	๕๔.๕	๔๕.๕
ไม้กวาด**	ku: ^๒	~ ju: ^๒	๕๙.๓	๔๐.๗
ยุ่ง	kuŋ ^๒	~ juŋ ^๒	๕๔.๘	๔๕.๒

อัตราเฉลี่ย คำที่มีพยัญชนะเป็นเสียง *ก ในภาษาไทดั้งเดิม ภาษาลาวพวนมาบปลายจะเป็นเสียง [ก] ๕๘.๙% และเสียง [จ] ๔๑.๑%

* ผู้บอกภาษาออกเสียงหลายแบบด้วยกัน คือ [rip^๓ ~ jip^๓ ~ jip^๕ ~ jep^๕] แต่ในการคิดอัตราการเกิดของเสียง [ก] และ [จ] นับเฉพาะพยัญชนะต้นเท่านั้นไม่ได้คำนึงถึงการออกเสียงสระและวรรณยุกต์

** ผู้บอกภาษาออกเสียงหลายแบบด้วยกันคือ [ku:^๒ ~ ju:^๒ ~ mai^๕fa:t^๓] แต่ในการคิดอัตราการเกิดของเสียง [ก] และ [จ] นับเฉพาะที่มีเสียง [ก] และ [จ] เท่านั้น ผู้บอกภาษาออกเสียง mai^๕fa:t^๓ ๒๐% ของทั้งหมด

หมายเหตุ ผู้วิจัยได้ตัดคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียง *ก ในภาษาไทดั้งเดิมออก ๑ คำ คือ คำที่ตรงกับภาษาไทย < ได้อิน > เพราะผู้บอกภาษาไม่ได้ออกเสียง [ก] ~ [จ] แต่ออกเสียง [ŋ] ~ [จ] โดยมีเสียง [จ] เพียง ๓๐.๓% (ดูรายละเอียดหน้า ๑๑๐)

จากตารางที่ ๗-๑๐ คำในภาษาลาวพวนที่มีพยัญชนะต้นมาจากภาษาไทดั้งเดิม (Proto-Tai) *hp, *j, *k ภาษาลาวพวนมาแปลเป็นเสียง [p] เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเสียงทั้งหมดในกลุ่ม สำหรับคำที่มีพยัญชนะต้นมาจากภาษาไทดั้งเดิม *?j จะเป็นเสียง [j] ๘๗.๕% ส่วนในคำอื่น ๆ ที่เหลือเป็นเสียง [j] มากกว่าเสียง [p] ประมาณเกือบเท่าตัว

สำหรับคำประเภทที่สองซึ่งไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่ามีเสียงดั้งเดิมเป็นอย่างไร มีทั้งหมด ๔๐ คำ* อัตราเฉลี่ยของการออกเสียงเป็น [p] ๓๖.๕% เป็น [j] ๖๓.๕% และเป็นแบบแปรอิสระระหว่าง [p] ~ [j] ๐.๕%

ในการสำรวจข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเสียง [p] และ [j] ที่ผู้บอกภาษาออกเสียงในระหว่างการให้สัมภาษณ์นั้นมีความแตกต่างกันตามกลุ่มอายุ เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างนี้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้นำคำที่ใช้เก็บข้อมูลเสียง [p] และ [j] ทั้ง ๔ กลุ่ม ข้างต้น มาจัดจำแนกตามกลุ่มอายุ โดยแสดงเป็นตารางประกอบสำหรับ ๔ กลุ่มแรก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพยัญชนะต้นในภาษาไทดั้งเดิม ส่วนกลุ่มสุดท้ายซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่าภาษาไทดั้งเดิมเป็นอย่างไรนั้น ผู้วิจัยมิได้เสนอตารางไว้ เนื่องจากจำนวนคำมีถึง ๔๐ คำ แต่ได้เสนออัตราร้อยละของการปรากฏเสียง [p] และ [j] ในการพูดของผู้บอกภาษาจำแนกตามกลุ่มอายุดังนี้คือ

๑.	ผู้บอกภาษาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป	ออกเสียง [p]	๖๕.๖%	[j]	๓๔.๒%	**
๒.	" " ๔๕-๕๙ ปี	" [p]	๕๙%	[j]	๔๑.๓%	**
๓.	" " ๓๐-๔๔ ปี	" [p]	๑๓.๑%	[j]	๘๖.๙%	**
๔.	" " ๑๕-๒๙ ปี	" [p]	๑๑.๙%	[j]	๘๘.๑%	**

ต่อไปนี้เป็นตารางแสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [p] และ [j] ในคำซึ่ง พง กวย สี ได้กำหนดให้มีพยัญชนะต้นเป็น *hp, *?j, *j และ *k ตามลำดับ

* ได้แก่คำอื่น ๆ ทั้งหมดในภาคผนวก ข ที่ไม่ปรากฏในตารางที่ ๗-๑๐

** เพอร์เซนต์ที่เกิน ๑๐๐ ขึ้นไป เป็นเพอร์เซนต์ที่เกิดจากเสียงแปรอิสระของคำ ๆ เดียวกัน โดยผู้บอกภาษาคนเดียวกัน เช่น กลุ่มที่ ๑ ผู้บอกภาษาออกเสียง [p] ~ [j] ๐.๕% เป็นต้น

ตารางที่ ๑๑. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [p] และ [j] ในคำกลุ่มที่ ๑ ที่มีภาษาไทยดั้งเดิมเป็น *hp โดยแยกกลุ่มอายุของผู้พูดภาษา

ความหมาย	ภาษาไทย ดั้งเดิม	ภาษา ลาวพวน	๖๐ ปีขึ้นไป						๔๔-๕๕ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๕ ปี					
			[p]		[j]		[p ~ j]		[p]		[j]		[p ~ j]		[p]		[j]		[p ~ j]		[p]		[j]		[p ~ j]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
ทัญญา	*hp	[p ~ j]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	๑	๑๒.๕
หยาบ	*hp		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-
ใหญ่	*hp		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๒	๒๕.๐	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-
ผู้หญิง	*hp		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๒	๒๕.๐	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-	-	-	๗	๑๐๐	-	-
เหยื่อ	*hp		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๖	๗๕.๐	-	-
ยุ่ง	*hp		๕	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	-	-	๕	๑๐๐	-	-
การใช้ [p และ j] คิดเป็นร้อยละ			๕๒	๑๐๐	-	-	-	๕๒	๘๗.๕	๕	๑๖.๗	๒	๔.๕	๑๐	๒๐.๐	๓๕	๗๕.๒	-	-	๗	๑๕.๖	๕๒	๘๗.๕	๑	๒.๑	

หมายเหตุ กลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียงทั้งหมด = ๕๒ ครั้ง

กลุ่มอายุอื่น ๆ " " = ๕๕ "

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๓. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [ก] และ [ง] ในกลุ่มคำที่ ๓ ศัพท์ภาษาไทยดั้งเดิมเป็น * โดยแยกกลุ่มอายุของผู้พูดภาษา

ความหมาย	ภาษาไทย ดั้งเดิม	ภาษา ลาวทวน	๖๐ ปี ขึ้นไป						๔๔-๕๔ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๔ ปี					
			[ก]		[ง]		[ก-ง]		[ก]		[ง]		[ก-ง]		[ก]		[ง]		[ก-ง]		[ก]		[ง]		[ก-ง]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
ย่า	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๔๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๔	๕๐	๔	๕๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยาย	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๔	๑๐๐	-	-	-	-	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยง	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยอ	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยาม	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๔	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
(นก) ยาง	* ว์	[ก-ง]	๗	๑๐๐	๑	๑๔.๓	๑	๑๔.๓	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
โย	* ว์	[ก-ง]	๓	๔๒.๕	๔	๕๗.๑	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
การใช้ [ก] และ [ง] คิดเป็นร้อยละ			๔๕	๔๑.๕	๕	๑๐.๒	๑	๒.๐	๕๖	๕๒.๑	๑๐	๑๗.๕	-	-	๑๒	๒๑.๕	๔๔	๗๘.๖	-	-	๗	๑๒.๕	๔๕	๘๗.๕	-	-

หมายเหตุ กลุ่มอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไปออกเสียงทั้งหมด ๕๕ ครั้ง

กลุ่มอื่น ๆ ออกเสียงทั้งหมด ๕๖ ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [ก] และ [จ] ในกลุ่มคำที่ ๔ ที่มีภาษาไทดั้งเดิมเป็น *ก โดยแยกกลุ่มอายุของผู้พูดภาษา

ความหมาย	ภาษาไท ดั้งเดิม	ภาษา ลาวพวน	๖๐ ปี ขึ้นไป						๔๔-๕๔ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๔-๒๔ ปี					
			[ก]		[จ]		[ก ~ จ]		[ก]		[จ]		[ก ~ จ]		[ก]		[จ]		[ก ~ จ]		[ก]		[จ]		[ก ~ จ]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
เดี่ยว	* ก	[ก ~ จ]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ย่า	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยัง	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕
เย็บ	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยี่	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕
ยิง	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยวด	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ไม้กวาด	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
ยุง	* ก		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๒	๒๕.๐	๖	๗๕.๐	-	-	๑	๑๒.๕	๗	๘๗.๕	-	-
การใช้ [ก] และ [จ] คิดเป็นร้อยละ			๖๓	๑๐๐	-	-	-	-	๖๐	๘๓.๓	๑๒	๑๖.๗	-	-	๑๖	๒๕.๒	๔๖	๗๗.๔	-	-	๗๑	๑๔.๓	๖๓	๘๗.๕	๒	๒.๘

หมายเหตุ: กลุ่มอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป ออกเสียงทั้งหมด ๖๓ ครั้ง
 กลุ่มอื่น ๆ ออกเสียงทั้งหมด ๓๒ ครั้ง

จากตารางเปรียบเทียบอัตราการเกิดของเสียง [ก] และ [ง] ของผู้พูดภาษา
๔ กลุ่มข้างต้น พบว่าคำที่มีพยัญชนะต้นมาจากภาษาไทดั้งเดิม *hk *j และ *k นั้น ผู้บอก
ภาษาทุกกลุ่มออกเสียงทั้ง [ก] และ [ง] โดยที่กลุ่มที่มีอายุสูงกว่าออกเสียง [ก] เป็น
อัตราส่วนสูงกว่ากลุ่มคนอายุน้อยลดหลั่นไปตามลำดับ สำหรับเสียงไทดั้งเดิม ๓ เสียงนี้
ศาสตราจารย์ พิง กวย สี (๑๙๗๗ : ๑๗๓) ได้กล่าวไว้ว่า

Proto-Tai h^{h} ... Lao has h^{h} for this initial, but Lao is not a
crucial dialect as it merges Proto-Tai *j with this initial...
(Li ๑๙๗๓ : ๑๗๓)

Proto-Tai * h^{h} ... is represented in the various dialects in
similar manner as PT * h^{h} ... (Li : ๑๙๗๗ : ๑๗๖)

Proto-Tai *j ... In Lao it is a nasal h^{h} - merging with PT * h^{h} ...
(Li ๑๙๗๗ : ๑๗๘)

ซึ่งสรุปได้ว่าคำที่มีพยัญชนะต้นดั้งเดิม *k และ *j นั้นในภาษาลาวจะเป็นพยัญชนะ
ต้น k และคำที่มีพยัญชนะต้นดั้งเดิม *hk ในภาษาถิ่นหลายถิ่นจะเป็นเสียงเดียวกับคำที่มี-
พยัญชนะต้นดั้งเดิม *k

แม้ภาษาลาวพวนจะเป็นภาษาคนละกลุ่มกับภาษาลาว แต่ก็อยู่ในกลุ่ม PH ด้วยกัน
และเป็นภาษาพี่น้องกัน (Sister language) การนำหลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ
มาช่วยพิจารณาปรากฏการณ์ของเสียง [ก] และ [ง] ในภาษาลาวพวนมาแปลค่าก็พอจะ
ช่วยอธิบายได้ว่า คำที่มาจากภาษาไทดั้งเดิม *k *j *hk ภาษาลาวพวนรุ่นเก่าเป็นเสียง
[ก] แต่เนื่องจากภาษาของคนในชุมชนนี้อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง จึงทำให้อิทธิพลของเสียง
[ง] ในภาษาไทยเข้ามา ทำให้ [ก] เดิมเปลี่ยนไปเป็น [ง] แต่การเปลี่ยนแปลงนี้ยังอยู่ใน
ระยะไม่สมบูรณ์ ดังนั้นผู้บอกภาษาจึงออกเสียงทั้ง ๒ เสียงแปรอิสระกัน และการเปลี่ยนแปลง
นี้จะมีผลกระทบกับกลุ่มคนอายุน้อยมากกว่ากลุ่มคนอายุมาก ผู้บอกภาษาในกลุ่มอายุ ๑๕-๒๕ ปี
จะออกเสียง [ง] มากที่สุด นี่ย่อมแสดงว่าภาษาลาวพวนของคนอายุน้อยกำลังอยู่ในภาวะ
การสูญเสียยีนนาสิก ซึ่งตรงกับที่วิไลวรรณ ฆนิษฐานันท์ (๑๙๗๓ : ๕๔) ได้กล่าวไว้ว่า

... The sound [ŋ̃]^{*} in Lao dialects corresponds historically to the sound [y] in Siamese. Because of Siamese influences the Lao sound [ŋ̃] is in the process of losing its nasality. At this stage Lao speaking people use [ŋ̃] and [y] interchangeably in most words. Younger speakers almost all use [y] for [ŋ̃].

ซึ่งสรุปได้ว่าเสียง [ŋ] ในภาษาลาวสัมพันธ์กันทางเชิงประวัติกับเสียง [j] ในภาษาไทย และโดยอิทธิพลของภาษาไทย ทำให้ภาษาลาวอยู่ในขั้นเปลี่ยนแปลง คือเกิดการสูญเสียลักษณะนาสิก และคนที่พูดภาษาลาวก็ออกเสียง [ŋ] และ [j] สลับกันไปในคำส่วนมาก คนอายุน้อยมักออกเสียง [j] แทน [ŋ]

หมายเหตุ เป็นที่น่าสังเกตว่าภาษาลาวพวนไม่มีเสียง [ŋ] ในคำว่า < ไดอิน > ทั้ง ๆ ที่คำนี้ในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นพยัญชนะต้น *ŋ ผู้พูดภาษาทุกกลุ่มอายุออกเสียง [ŋ] แปรอิสระกับ [j] เช่น [daiŋin^๒] [daijin^๒] และเสียงแรกมีอัตราการเกิดสูงกว่าเสียงหลัง ซึ่งการปรากฏของพยัญชนะต้น [ŋ] ของศัพท์คำนี้ในภาษาลาวพวนมาแปลตรงกันกับภาษาลาวพวน จังหวัดนครนายก (พิศไนย อารมย์สุข ๒๕๒๑) และภาษาลาวโขง ลาวครั้ง ลาวใต้ ลาวเวียง (กาญจนา พันธุ์ศรี, ๒๕๒๓) ซึ่งเป็นภาษาในกลุ่มมุนนาน และเป็นภาษาพี่น้อง - (sister language) ของภาษากลุ่มเชียงแสนต้นกำเนิดของภาษาพวน (Brown ๑๙๖๕) และตรงกับภาษาอาหม (ngin) ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในกลุ่ม SW (South Western Dialects) (Li ๑๙๗๗ : ๑๗๕) แต่กลับไม่ตรงกับภาษาลาว [ŋin] (Li ๑๙๗๗ : ๑๗๕)

สำหรับคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นมาจากภาษาไทยดั้งเดิม *?j นั้น ผู้พูดภาษาลาวพวนมาแปลคำทุกกลุ่มอายุออกเสียง [j] แปรอิสระกับ [ŋ] โดยเสียงแรกมีอัตราการเกิดสูงกว่าเสียงหลังมาก

เมื่อนำคำกลุ่มนี้มาเทียบอัตราร้อยละกับ ๓ กลุ่มแรก *hŋ, *ŋ, *j แล้วจะเห็นได้ว่าผู้พูดภาษาออกเสียง [j] ในกลุ่มนี้เป็นอัตราสูงสุด และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บอกภาษา ๓ กลุ่มแรกออกเสียง [j] ในอัตราใกล้เคียงกันและเป็นอัตราร้อยละสูงกว่าผู้บอกภาษากลุ่ม ๔

* สัญลักษณ์ [ŋ̃] ของวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ คือ [ŋ]
[y] " " [j]

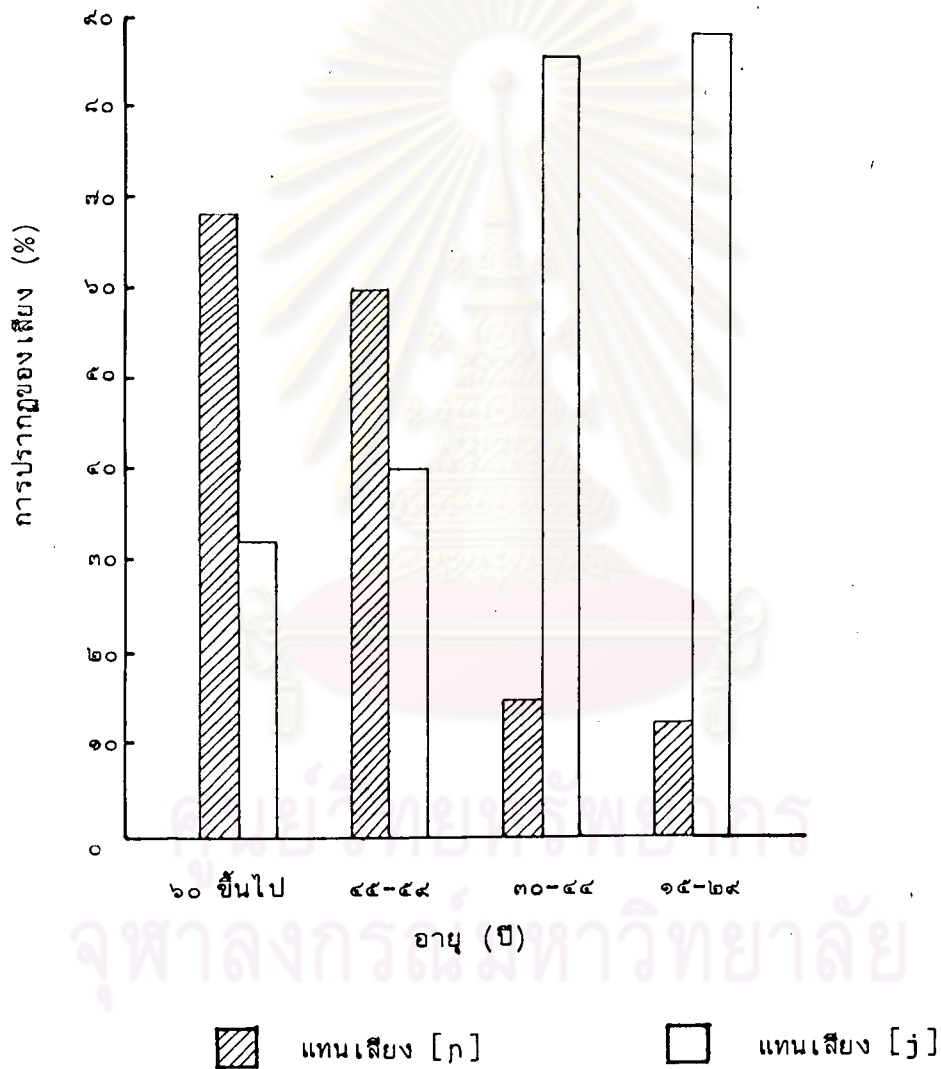
ซึ่งมีอายุน้อยที่สุด (ดูตาราง ๑๒ หน้า ๑๐๖) ทศโนย อารมย์สุข (๒๕๒๑) ได้กล่าวถึงภาษา
พวนนรณายกว่าเสียง [j] พบในคำว่า ออย่า อยาก อย่าง อยู่ ย่าง (ไก่) เย็น ยาง(รถ)
ยา และจากอัตราการปรากฏของเสียง [j] ในการพูดของผู้บอภาษาที่ค่อนข้างสูงมาก ทำให้
ผู้วิจัยแน่ใจว่าเสียงพยัญชนะต้น *?j จากภาษาไทดั้งเดิมนั้นในภาษาลาวพวนจะเป็นหน่วยเสียง
j และออกเสียง [j] เสมอ แต่การที่ผู้บอภาษาออกเสียง [p] บ้างนั้นน่าจะเกิดจากการ
ที่ภาษาของคนในชุมชนนี้กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง การที่ปรากฏ [p] ในที่ที่ควรจะเป็น
[j] นั้นน่าจะเกิดจากลักษณะ hypercorrection ของผู้พูดภาษา

สำหรับคำกลุ่มที่ ๔ ซึ่งหมายถึงคำที่ไม่ปรากฏหลักฐานเสียงดั้งเดิมนั้น ผู้บอภาษา
ทั้ง ๔ กลุ่มออกเสียงทั้ง [p] และ [j] แปรอิสระกันในลักษณะเดียวกับกลุ่มคำที่มีเสียงดั้ง
เดิมเป็น *hp *j และ *p แต่อัตราในการปรากฏต่างกันไปบ้างเล็กน้อย

เมื่อนำอัตราการเกิดของเสียง [p-] และ [j-] ตามกลุ่มภาษาไทดั้งเดิมทั้ง ๔
กลุ่ม มารวมกับอัตราการเกิดของกลุ่มคำที่ไม่ปรากฏแน่ชัดซึ่งที่มาของคำเพื่อดูแนวโน้มของการ
ปรากฏทางเสียง [p-] และ [j-] ทั้งหมด โดยแบ่งกลุ่มอายุพบว่าผู้บอภาษาอายุ ๖๐ ปี
ขึ้นไป ออกเสียง [p-] ๖๘.๒%, [j-] ๓๒.๘% ผู้บอภาษาอายุ ๔๕-๕๙ ปี ออกเสียง -
[p-] ๖๐.๒% , [j-] ๔๐.๘% ผู้บอภาษาอายุ ๓๐-๔๔ ปี ออกเสียง [p-] ๑๕%, [j-]
๘๕.๒% และผู้บอภาษาอายุ ๑๕-๒๙ ปี ออกเสียง [p-] ๑๒.๘%, [j-] ๘๗.๐%* ดัง
ในแผนภูมิที่แสดงไว้ข้างล่างนี้

* ดูวิธีการคิดอัตราร้อยละในภาคผนวก ๗ หน้า ๑๕๐

ภาพที่ ๒๔. แผนภูมิแสดงการปรากฏของเสียง [ก] และ [จ] ในภาษาลาวพวนของผู้พูดภาษา ๔ กลุ่มอายุ

หมายเหตุ	ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ	๖๐ ปีขึ้นไป	ออกเสียง [ก] ~ [จ]	
	" "	๖๐ ปีขึ้นไป	ออกเสียง [ก] ~ [จ]	๐.๖%
	" "	๔๔-๔๔ ปี	" "	๐.๗%
	" "	๓๐-๔๔ ปี	" "	๐.๒%
	" "	๑๕-๒๔ ปี	" "	๐.๔%

ค. หน่วยเสียงพยัญชนะ s-

คำที่ภาษาไทยกรุงเทพฯเขียนด้วยอักษร <ฉ ช> และออกเสียงเป็น ch คนลาวพวนทั้ง ๔ กลุ่มอายุจะออกเสียงเป็น [s] และ [ch] ผู้วิจัยได้พยายามหาเงื่อนไขของการเกิดเสียงทั้งสองโดยพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมแต่ไม่สามารถหาคำตอบได้ จึงสรุปว่าทั้ง ๒ เสียงเกิดแบบแปรอิสระ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าอายุของผู้บอกภาษาเป็นตัวบ่งชี้ความถี่ของการออกเสียง [s] และ/หรือ [ch] ดังรายละเอียดในตารางต่อไป (ตารางที่ ๑๔ หน้า ๑๑๔-๑๑๗)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [s] และ [ch] ในการออกเสียงของผู้พูดภาษาลาวพวน ๔ กลุ่มอายุ

ความหมาย	ภาษาไทย ดั้งเดิม	ภาษา ลาวพวน	๖๐ ปีขึ้นไป						๔๔-๕๕ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๔ ปี					
			[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
ตึก	*Ch	[s ch]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
จาก	*Ch		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
วาง	*Ch		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ใบชา	*จ		๗	๑๐๐	๑	๑๕.๖๓	๑	๑๕.๖๓	๖	๗๕.๐	๕	๕๐.๐	๒	๒๕.๐	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ซัง	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-
ช่าง	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-
ใช้	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	-	-	-	-
เข็ด	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-
เข้า	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-
ช	*จ		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [s] และ [ch] ในการออกเสียงของผู้พูดภาษาลาววน ๔ กลุ่มอายุ (ต่อ)

ความหมาย	ภาษาไทย ดั้งเดิม	ภาษา ลาววน	๖๐ ปี ขึ้นไป						๔๔-๕๕ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๕ ปี					
			[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]		[s-]		[ch-]		[s - ch]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
ชิม	* วั	[s - ch]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-
เขือก	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-
ข่า	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-
ข้าง	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-
ชายคา	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ซัง	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ซื่อ	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ชม	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
ไซ	* วั		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	-	-	-	-
ซ่อง	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-
ซำ	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
* เซียว	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๗๑.๔	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐
ซี (กล้วยขาว)	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ฉวมก	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [s] และ [ch] ในการออกเสียงของผู้พูดภาษาลาวพวน ๔ กลุ่มอายุ (ต่อ)

ความหมาย ดั้งเดิม	ภาษาไทย	ภาษาลาวพวน	๖๐ ปีขึ้นไป						๔๔-๕๔ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๔ ปี					
			[s-]		[ch-]		[s ~ ch]		[s-]		[ch-]		[s ~ ch]		[s-]		[ch-]		[s ~ ch]		[s-]		[ch-]		[s ~ ch]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
ฉลอง	-	[s ~ ch]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๔	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
ฉลาด	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ฉลาด	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-
ชัน	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
ฉาน (นม)	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ฉาน (ไฟ)	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
ชิง	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-
ฉิว	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-
ฉืด	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-
ฉุก	-		๖	๘๕.๗	๑	๑๕.๗	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๓	๓๗.๕	๒	๒๕.๐	๑	๑๒.๕
ฉะ	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-
ฉะย	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ฉะยิต	-		๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ในการปรากฏของเสียง [s] และ [ch] ในการออกเสียงของผู้พูดภาษาลาวทวน ๔ กลุ่มอายุ (ต่อ)

ความหมาย	ภาษาไทย	ภาษาลาวทวน	๖๐ ปี ขึ้นไป						๔๔-๕๔ ปี						๓๐-๔๔ ปี						๑๕-๒๔ ปี					
			[s-]		[ch-]		[s-ch]		[s-]		[ch-]		[s-ch]		[s-]		[ch-]		[s-ch]		[s-]		[ch-]		[s-ch]	
			ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
เดี่ยว		[s-ch]	๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ชนะ			๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๖๒.๕	๓	๓๗.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๖๒.๕	๑	๑๒.๕
ชมพู			๗	๑๐๐	๑	๑๔.๓	๑	๑๔.๓	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
(กระ)																										
ซอน			๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๖	๗๕.๐	๓	๓๗.๕	๑	๑๒.๕
ซ้อน			๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๖	๗๕.๐	๒	๒๕.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
ซ้ำ			๗	๑๐๐	-	-	-	-	๗	๘๗.๕	๑	๑๒.๕	-	-	๕	๕๐.๐	๕	๕๐.๐	-	-	๕	๖๒.๕	๕	๕๐.๐	๑	๑๒.๕
การใช้ [s-ch] คิดเป็นร้อยละ			๑๖๗	๔๔.๕	๒	๑.๒	๑	๐.๖	๑๖๒	๔๔.๕	๓๐	๑๕.๖	-	-	๑๒๕	๖๗.๒	๖๓	๓๒.๘	-	-	๑๒๐	๖๒.๕	๔๑	๔๗.๕	๑๕	๑๕.๕

หมายเหตุ ผู้บอกภาษาในกลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียง ๑๖๔ ครั้ง

อื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

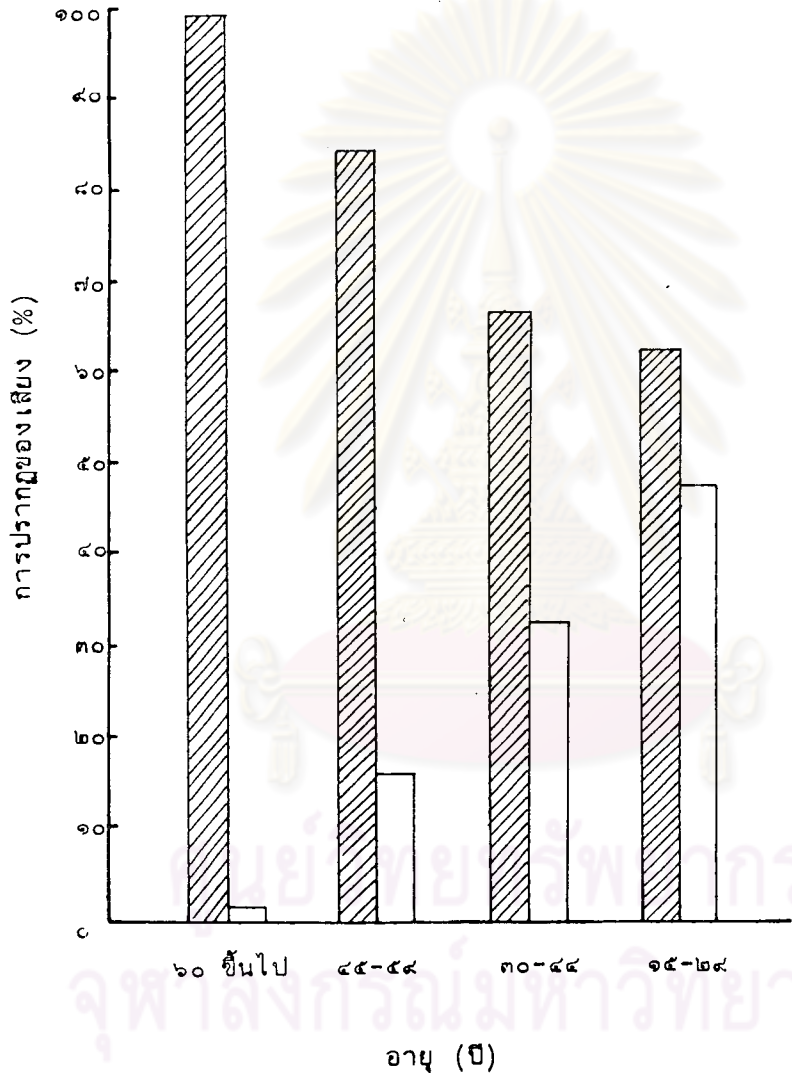

จากตารางที่ ๑๕ ในหน้า ๑๑๔-๑๑๗ ทำให้สรุปได้ว่า ผู้บอกภาษาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียง ร เป็น [r] ๘๘.๔% เป็น [ch] ๑.๒% และเป็น [r] ~ [ch] ๑.๖% ผู้บอกภาษาอายุ ๔๕-๕๕ ปี ออกเสียง ร เป็น [r] ๘๔.๔% เป็น [ch] ๑๕.๖% ผู้บอกภาษาอายุ ๓๐-๔๔ ปี ออกเสียง ร เป็น [r] ๖๗.๒% เป็น [ch] ๓๒.๘% และผู้บอกภาษาอายุ ๑๕-๒๙ ปี ออกเสียง ร เป็น [r] ๖๒.๔% เป็น [ch] ๓๗.๕% เป็น [r] ~ [ch] ๙.๙% (ดูภาพที่ ๒๕ ประกอบ)*

* วิธีศึกษิตรรายละเอียดในภาคผนวก ๗ หน้า ๑๕๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ ๒๔. แผนภูมิแสดงการออกเสียง [s] และ [ch] ของผู้พูดภาษาลาวพวน ๔ กลุ่ม
อายุ

- แทนเสียง [s]
 แทนเสียง [ch]

จากตารางดังกล่าวข้างต้น พบว่าผู้บอกภาษาที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเสียง s- ถึง ๔๔.๔% และแทบไม่ออกเสียง [ch-] เลย นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบว่าผู้บอกภาษากลุ่มที่ ๒ (อายุ ๔๔-๕๔ ปี) ออกเสียง [ch-] เพียง ๑๕.๖% เท่านั้น คือพูดเฉพาะในคำบางคำ และในลักษณะแปรอิสระ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้บอกภาษาออกเสียง [s-] กับคนลาวพวนด้วยกันที่มีอายุเท่ากันหรือมากกว่า และออกเสียง [ch] กับคนในกลุ่มอายุน้อยหรือต่างภาษากัน และผู้บอกภาษากลุ่มสุดท้ายที่มีอายุน้อยที่สุดออกเสียง [s-] เพียง ๖๒.๕% และออกเสียง [ch-] มากที่สุด ในจำนวนผู้บอกภาษาทั้งหมด และผู้บอกภาษากลุ่มอื่น ๆ ก็ออกเสียง [s-] และ [ch-] มากน้อยลดหลั่นกันไปตามกลุ่มอายุ

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้ระบบเสียงของภาษาลาวพวนเปลี่ยนไป โดยที่เดิมที่เดียวภาษาลาวพวนไม่มีเสียง [ch-] ซึ่งตรงกับที่ Weinreich (๑๙๖๘ : ๒๒-๒๓) กล่าวไว้ว่าเป็นช่องโหว่ของระบบ ซึ่ง Weinreich เรียกว่า "Structural Factors Favoring or Inhibiting Phonic Interference" วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (๑๙๗๓ : ๕๐-๕๑) อธิบายว่า

... That is the expected phonic interference is obviated. There is a ready place for [ch] in the Lao system. [c] already exists in these dialects. All that is needed for the Lao speakers to reproduce the sound [ch] is to add aspiration to the sound [c]. Again "aspiration" is already a distinctive feature in the Lao system. It is carried to distinguished [p, t, k] from [ph, th, and kh] respectively. Thus [ch] can be reproduced by the Lao speakers as well as their other native sounds. ... Now under the Siamese influence all the Lao dialects also have [ch] in their system.

ซึ่งสรุปได้ว่า ภาษาลาวมีที่สำหรับ [ch] อยู่แล้วเพราะในระบบมีเสียง [c] และมีเสียงพ่นลม (aspiration) ซึ่งทำให้เสียง ph th kh ต่างจากเสียง p t k ดังนั้นเมื่อผู้พูดภาษาออกเสียง [ch] ก็เพียงแต่เติมเสียงพ่นลมให้คําออกเสียง [c] เท่านั้นเอง ... และปัจจุบันภาษาลาวทุกภาษามีเสียง [ch] ปรากฏในระบบเสียงเนื่องจากอิทธิพลของภาษาไทย

ผู้วิจัยพบว่าภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าแม้จะไม่ได้เป็นภาษาในกลุ่มลาวก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยเช่นกัน ทั้งภาษาไทยกรุงเทพฯ และไทยเพชรบุรี ซึ่งมีเสียง [ch] จากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตภาษาพูดของคนลาวพวนรุ่นใหม่จะมีระบบพยัญชนะต่างไปจากเดิม โดยมีหน่วยพยัญชนะ ch เพิ่มขึ้นอีก ๑ หน่วย

เมื่อรวมอัตราการออกเสียง [s-] และ [ch-] ของผู้บอกภาษาทั้ง ๔ หมู่บ้าน และ ๔ ช่วงอายุแล้ว พบเห็นได้ว่าคำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่เขียนด้วยตัว <ช> ภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าเป็นเสียง [s-] ๗๗.๗% และเป็นเสียง [ch-] ๒๕.๐%* และเสียง [s-] กำลังอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงที่น่าจะได้ว่าอาจถูกแทนที่ด้วยเสียง [ch-] ในอนาคต แต่เมื่อเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การกลายเสียงของเสียง [s-] → [ch-] กับเสียง [ก-] → [จ-] แล้วพบว่าเสียง [s-] กลายเสียงช้ากว่าเสียง [ก] ผู้บอกภาษาในกลุ่มสุดท้ายที่มีอายุน้อยที่สุดยังคงออกเสียง [s-] อยู่มากถึง ๖๒.๕% ในขณะที่มีผู้บอกภาษาเพียงคนเดียวในกลุ่มนี้ออกเสียง [ก] และเฉพาะในบางคำเท่านั้น ประมาณ ๑๒.๓%

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้พอสรุปได้ว่าเสียงพยัญชนะบางเสียงในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้ากำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันหน่วยเสียงพยัญชนะ ก มี ๒ เสียงย่อยคือ [ก] และ [จ] ซึ่งทำให้เกิดการซ้อนหน่วยเสียง (phoneme overlapping) กับ จ อาจทำนายได้ว่าในอนาคตหน่วยเสียง ก จะหายไปจากระบบ โดยจะไปรวมกับหน่วยเสียง จ หลักฐานที่ปรากฏในปัจจุบันคือ ผู้บอกภาษาออกเสียง ก เป็น [ก] และ [จ] ในคำบางคำ โดยมีอัตราร้อยละของการปรากฏของเสียง [จ] สูงมาก (ดูตาราง ๑๒ หน้า ๑๐๖) และมีแนวโน้มว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยจะเลิกออกเสียง [ก] ก่อนผู้บอกภาษากลุ่มอื่น ในอนาคตเสียง [ก] จะสูญไป สำหรับเสียง [ch-] ซึ่งแต่เดิมไม่ปรากฏในระบบเสียงภาษาลาวพวนปัจจุบันพบมากในคำพูดของผู้พูดภาษาอายุน้อย โดยที่เกิดเป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง s- และในอนาคตจะกลายเป็นหน่วยเสียงใหม่ ch- ขึ้นในภาษา แต่เมื่อเทียบความเร็ว - ระหว่างการสูญหน่วยเสียง ก- กับการเกิดหน่วยเสียงใหม่ ch- นั้น ผู้วิจัยคาดว่าหน่วยเสียง ก- จะสูญไปก่อน ส่วนสาเหตุของปรากฏการณ์นี้ผู้สนใจน่าจะได้ศึกษาต่อไปในอนาคต

* เปอร์เซ็นต์ที่เกินมา ๒.๗% คือเสียงที่มีการแปรอิสระระหว่าง [s] ~ [ch]

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ เสียง [p-], [j-] และ [s-], [ch-] ในคำบางคำ (ส่วนน้อยมาก) ไม่เกิดเป็นอัตราลดหลั่นกันตามกลุ่มอายุ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากปัญหาที่ผู้บอกภาษาบางคนใช้การสลับเปลี่ยนภาษา (code switching) ในขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถใช้ภาษาลาวพวนทั้งหมดในการสัมภาษณ์ได้จึงได้พยายามใช้บริบท (context) ช่วยอธิบายให้ผู้บอกภาษาพูดคำที่ต้องการ แต่เมื่อผู้บอกภาษาบางคนได้อินสำเนียงไทยกรุงเทพฯ ก็เกิดการสลับเปลี่ยนภาษา (code switching) เป็นภาษาไทยซึ่งมีเสียง [ch-] และไม่มีเสียง [p] เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคนลาวพวนในชุมชนนี้มีการติดต่อกับคนภายนอกชุมชนที่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ และไทยเพชรบุรีอยู่เป็นประจำ และหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านพัฒนาภาษาของคนในชุมชนนี้ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยกรุงเทพฯ และไทยเพชรบุรีอย่างมาก ทั้งโดยการติดต่อโดยตรงกับคนภายนอกและโดยระบบการสื่อสาร เช่น จากวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ทำให้ผู้บอกภาษาคู่ที่เคยจะใช้สำเนียงที่ไม่ใช่ภาษาลาวโดยไม่รู้ตัว ถ้าหากจะได้ใช้ผู้สัมภาษณ์ที่พูดภาษาลาวพวนเป็นอย่างดี และใช้ภาษาลาวพวนทั้งหมดในการสัมภาษณ์ผู้วิจัย เชื่อว่าจะขจัดปัญหาเหล่านี้ไปได้

ข้อสันนิษฐานประการที่สองที่น่าเป็นไปได้ก็คือ การแบ่งกลุ่มอายุ ในกลุ่มที่ ๒ และ ๓ ช่วงละ ๑๔ ปี อาจจะจำแนกได้ไม่พอเพียง เพราะภาษาของคนในกลุ่มกลาง ๆ กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าอยู่ในระยะช่วงต่อ (transitional period) อย่างมาก หากจะได้แบ่งกลุ่มให้ย่อยลงไปกว่านี้อาจจะทำให้เห็นอัตราเฉลี่ยของความเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อนึ่ง หากจะพิจารณาความแตกต่างของภาษาย่อยโดยสภาพภูมิศาสตร์ (regional dialect) แล้วจะพบว่าประชากรในหมู่บ้านมาบปลาเค้าทั้ง ๔ หมู่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และคนทั้ง ๔ หมู่บ้านไป-มา หา-รู้ เป็นเครือญาติกัน รู้จักกันเป็นส่วนใหญ่ ภาษาพูดของทั้ง ๔ หมู่มีแนวความคล้ายคลึงกันมากจนแทบมองไม่เห็นความแตกต่างกันเลย แต่เท่าที่สังเกต พบว่าภาษาของคนในหมู่ที่ ๔ จะค่อนข้างแก่กว่า ทั้งการออกเสียงวรรณยุกต์ สระ และพยัญชนะ ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้บอกภาษาในกลุ่มที่ ๔ ซึ่งเป็นกลุ่มอายุน้อยที่สุด ๑ คน ยังคงออกเสียง [p-] และเสียง [s-] ในคำบางคำที่ผู้บอกภาษาอีก ๓ หมู่บ้านในกลุ่มอายุเดียวกันไม่พูดแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านนี้อยู่ห่างออกไปจากหมู่ ๑-๒-๓ พอประมาณ และอยู่ไกลจากเส้นทางสัญจรที่คนภายนอกจะใช้เป็นทางผ่านไป-มา

จึงทำให้ยังคงเก็บรักษาเสียงลาวพวนแบบเก่าไว้ได้มากกว่า

เสียงสระ

๑ เสียงสระที่ผู้พูดทุกกลุ่มอายุออกเสียงคล้ายคลึงกัน

การออกเสียงสระของผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มอายุไม่ค่อยจะมีความแตกต่างกันมากนัก สระที่ออกเสียงเหมือนกันได้แก่ สระเดี่ยว i, i:, e, e:, ɛ, ɛ:, a, a:, ʊ, ʊ:, ɤ, ɤ:, u, u:, o, o:, และ ɔ, ɔ: สระประสมสองเสียง iu, eu, eu, ai, a:i, au, a:u, ui, ʋi, oi, ɔi, ia, wa, ua และสระประสมสามเสียง iau, wai, uai

มีสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องสระของภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าหลายประการ คือ

ก. ความสั้น-ยาวของสระในพยางค์ตายที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะกึ่งที่เส้นเสียง [-ʔ] และพยางค์ที่เป็นสระประสมสองเสียง [au] + วรรณยุกต์ ๔ (มีเสียงกึ่งที่เส้นเสียงตอนจบพยางค์) ผู้วิจัยพบว่าคำเหล่านี้ผู้บอกภาษาทุกกลุ่มอายุออกเสียงทำนองเดียวกันหมดคือเป็นเสียงสระสั้นแปรอิสระกับเสียงสระสั้นค่อนข้างยาว (v ~ v.) ตัวอย่างเช่น

boʔ ^๓	~	bo.ʔ ^๓	"บอก"
phuʔ ^๓	~	phu.ʔ ^๓	"ผูก"
khau ^๔	~	kha.u ^๔	"ข้าว"
sau ^๔	~	sa.u ^๔	"เข้า"

ข. มีคำเป็นจำนวน ๑๓ คำ ที่ผู้บอกภาษาทั้ง ๔ กลุ่มออกเสียง [ai] แต่ภาษาไทยกรุงเทพฯ ออกเป็นเสียงสระ [ai] (เวลาเขียนใช้ < ใ - >) คือ

ka:ʔ ^๓	~	ka:ʔ ^๓	"ใหญ่"
ma:ʔ ^๓			"ใหม่"
luʔpha:ʔ ^๔			"ลูกสะใภ้"
sa:ʔ ^๔ *			"ใช้"
ca:ʔ ^๒			"ใจ"

* sa:ʔ^๔ มีในความหมายว่า "ใช้ให้ทำอะไร"
sai^๔ " เอาไว้ใช้ เช่น "น้ำใช้"

phɯ:°	"ใคร"
bɯ:๒*	"ใบ"
sɯ:°	"ใส"
?anɯ:๒	(manphia๒) "อันใด"
khɯ:๔	"ใกล้"
hɯ:๔	"ให้"
tɯ:๔ **	'ใต้' เช่น ใต้ต้นไม้
[sɯ:๔ ~ mɛ:n๔]	'ใช่'

หมายเหตุ มีคำบางคำที่ไม่ออกเสียง [ɯ:] แต่ออกเสียงเป็น [ai]*** แทน คือ

bai๔	'ใบ'
[gai๒ ~ jai๒]	ใบ

* bɯ:๒ มีในคำทั่ว ๆ ไป ที่ตรงกับภาษาไทยกรุงเทพฯ [bai] "ใบ" แต่ในคำที่มีความหมายว่า "ใบชา" ผู้พูดภาษาที่มีอายุน้อยออกเสียง bɯ:๒sa:๒ แปรอิสระกับ bai๒cha:๒ (ดูภาคผนวก ฉ หน้า ๑๔๓)

** คำว่า ' (ทิศ) ใต้' จะเป็น tai๔

*** ยกเว้น kuaŋ๒ 'ใน' สำหรับคำนี้ผู้บอกภาษาต่างกลุ่มอายุกันใช้ศัพท์ต่างกัน คือใช้ศัพท์ kuaŋ๒ แปรอิสระกับ nai๒ คิดเป็นอัตราร้อยละดังนี้คือ

อายุ	๖๐ ปี ขึ้นไป	๑๐๐	-
๔๕-๕๔	๖๒.๕	๕๐	
๓๐-๔๔	๕๐.๐	๖๒.๕	
๑๕-๒๙	๓๗.๕	๖๒.๕	

นอกจากนี้แล้ว ยังมีศัพท์ลาวพวนอีกหลายคำที่เปลี่ยนไปโดยผู้พูดภาษาใช้คำไทย

แทน เช่น

ta:p°	'ปะ'	ผู้พูดภาษาปัจจุบันออกเสียง	pa?°	'ปะ'
na:ŋ๔	'เดิน'	"	drn°	'เดิน'

๒ เสียงสระที่ผู้พูดทุกกลุ่มอายุออกเสียงต่างกัน

เนื่องจากภาษาพูดของคนลาวพวนที่มาจากปลาเค้ากำลังเปลี่ยนไป ถึงแม้ว่าไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนักในเรื่องของสระ แต่ก็ยังมีสระบางเสียงกำลังเริ่มเปลี่ยน ผู้พูดภาษาที่มีอายุน้อยออกเสียงบางเสียงต่างจากผู้พูดภาษาที่มีอายุมากดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

ก. การออกเสียงสระในคำว่า "ใหญ่"

ในการออกเสียงสระของคำว่า "ใหญ่" ผู้บอกภาษาในกลุ่มอายุน้อยออกเสียง [ai] ส่วนผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุออกเป็น [ɜ:] มากกว่า [ai] ดังแสดงให้เห็นเป็นอัตราร้อยละ ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘. แสดงความถี่ของการออกเสียง [ɜ:] ~ [ai] ในคำว่า "ใหญ่" เป็นอัตราร้อยละ

กลุ่มอายุผู้บอกภาษา	[ɜ:]	[ai]
๖๐ ปีขึ้นไป	๕๘.๓	๔๑.๗
๔๕-๕๕ ปี	๕๐	๕๐
๓๐-๔๔ ปี	๓๐	๗๐
๑๕-๒๙ ปี	๒๕	๗๕

หมายเหตุ สำหรับคำว่า < ใบชา > น่าจะเป็นสระ [ɜ:] แต่เท่าที่ปรากฏพบว่าผู้บอกภาษาหมู่ที่ ๒ อายุ ๔๕-๕๕ ปี ๑ คน หมู่ที่ ๑ อายุ ๑๕-๒๙ ปี ๑ คน ออกเสียง - [bɜ:sa:] ~ [bai'cha:] และผู้บอกภาษาหมู่ที่ ๓ อายุ ๑๕-๒๙ ปี ๑ คน ออกเสียง [baicha:] แต่เพียงอย่างเดียวซึ่งน่าจะเป็นเพราะอิทธิพลของภาษาไทย

ข. การออกเสียงสระในคำว่า "เที่ยว"

ในการออกเสียงสระของคำว่า "เที่ยว" ผู้บอภาษาในกลุ่มสูงอายุออกเสียง [ɛu] ส่วนผู้บอภาษาในกลุ่มอายุน้อยออกเสียง [ɛu] ~ [iau] ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเป็นอัตราร้อยละดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๔. แสดงความถี่ของการออกเสียง [ɛ:u] ~ [iau] ในคำว่า "เที่ยว" เป็นอัตราร้อยละ

กลุ่มอายุผู้บอภาษา	[ɛ:u]	[iau]
๖๐ ปีขึ้นไป	๑๐๐	-
๔๔-๕๔ ปี	๑๐๐	-
๓๐-๔๔ ปี	๘๗.๕	๑๒.๕
๑๕-๒๙ ปี	๖๒	๖๒*

* บางครั้งผู้บอภาษาคนเดียวกันออกเสียงทั้ง ๒ เสียง คือ [ɛ:u] ~ [iau]

ค. การออกเสียงสระในคำว่า "เอว"

ในการออกเสียงสระของคำว่า "เอว" ผู้บอกภาษาในกลุ่มสูง อายุออกเสียง [ɛ:u] ~ [e:u] แต่ผู้พูดภาษากลุ่มอายุน้อยออกเสียง [e:u] ดังแสดงให้เห็นเป็นอัตราร้อยละในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘. แสดงความถี่ของการออกเสียง [ɛ:u] ~ [e:u] ในคำว่า "เอว" เป็นอัตราร้อยละ

กลุ่มอายุผู้บอกภาษา	[ɛ:u]	[e:u]
๖๐ ปีขึ้นไป	๔๒.๙	๕๗.๑
๔๕-๕๙ ปี	๓๗.๕	๖๒.๕
๓๐-๔๔ ปี	-	๑๐๐
๑๕-๒๙ ปี	-	๑๐๐

เมื่อเปรียบเทียบอัตราความเร็วในการกลายเสียงระหว่างคำว่า "เหี้ยว" และ "เอว" แล้วจะพบว่าคำว่า "เหี้ยว" จะกลายเสียงไปสู่ภาษาข้างเคียง คือ ภาษาไทยได้ช้ากว่าคำว่า "เอว" เพราะขณะนี้ผู้พูดภาษากลุ่มอายุ ๓๐-๔๔ ปี ยังคงออกเสียงคำว่า "เหี้ยว" แบบลาวพวน คือ [hɛ:u^๑] ๘๗.๕% (ดูตารางที่ ๑๗) แต่ไม่ออกเสียงคำว่า 'เอว' เป็น [ʔɛ:u^๒] เลย (ดูตารางที่ ๑๘) ส่วนผู้พูดภาษากลุ่มอายุ ๑๕-๒๙ ปี ออกเสียง [hɛ:u^๑] ๖๒% และไม่ออกเสียง [ʔɛ:u^๒] อีกเช่นกัน

จากการศึกษาเรื่องเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ และสระ ในภาษาลาวพวนของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกันั้นทำให้เห็นว่าภาษาลาวพวนอยู่ในระยะที่กำลังเปลี่ยน ซึ่งตรงกับลักษณะที่ Labov (๑๙๗๒ : ๒๕๕) ได้กล่าวไว้ว่า "... The member of items in which the choices were different formed the index of linguistic insecurity" ซึ่งหมายความว่าที่ใดที่มีตัวเลือกต่าง ๆ กันออกไปนั้นย่อมชี้ให้เห็นถึงความแปรเปลี่ยนของ

ภาษา ผู้วิจัยพบว่าความแปรเปลี่ยนเกิดขึ้นจากการที่ผู้พูดภาษาออกเสียงแบบเสียงลาวพวนเดิม แบบที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยเพชรบุรี และภาษาไทยกรุงเทพฯ ในลักษณะแปรอิสระกัน เมื่อการเปลี่ยนแปลงสิ้นสุดลง (complete change) ภาษาลาวพวนของคนกลุ่มนี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษารอบข้าง ซึ่งมีอิทธิพลเหนือภาษาลาวพวน จนกระทั่งแทบไม่เหลือเค้าของภาษาเดิมไว้ ดังเช่นปัจจุบันคำบางคำ เช่น *ka:ŋ* 'เดิน' และ *ta:p* 'ปะ' ซึ่งมีในภาษาลาวพวนถิ่นอื่น ๆ เช่น นครนายก หรือสิงห์บุรี ในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าใช้คำไทยแทน ซึ่งลักษณะดังกล่าวตรงกับที่ Trudgill (๑๙๗๔ : ๔๔) ได้กล่าวไว้ว่า "... speakers acquire the linguistic characteristics of those they live in close contact with." ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้พูดภาษาจะได้รับลักษณะของภาษาของชุมชนที่ตนเกี่ยวข้องด้วยอย่างใกล้ชิด

การที่ผู้วิจัยได้ศึกษาภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าโดยเปรียบเทียบภาษาพูดของคน ๔ กลุ่มอายุ ทำให้เห็นว่าภาษาพูดของผู้พูดภาษาที่มีอายุต่างกันที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน มีลักษณะต่างกัน ดังนั้นในการบรรยายภาษาใดภาษาหนึ่ง นักภาษาศาสตร์ควรจะต้องอธิบายลักษณะของภาษาพูดของคนในชุมชนมากกว่าที่จะวิเคราะห์ภาษาของผู้บอกภาษาเพียง ๒-๓ คน แล้วสรุปว่าเป็นภาษาของทั้งชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย